

บทที่ 5

กรณีศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ พื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ได้เลือกพื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์ เป็นกรณีศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ เนื่องจาก พื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยเป็นพื้นที่แห่งแรกที่มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนหัวหิน และมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดการใช้ที่ดินแบบต่างๆเกิดขึ้นบริเวณถนนสายนี้ จนกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของชุมชนเก่าหัวหิน จากเดิมที่เป็นย่านพักอาศัยและย่านการพาณิชย์เก่าที่มีบรรยากาศที่สงบเงียบ อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหัวหินที่มีมาแต่เดิม แต่ถูกพัฒนาจนกลายเป็นย่านการค้าและการบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้าง แสง สี เสียง ที่ดูเหมือนปราศจากการควบคุม จนทำให้บรรยากาศและเอกลักษณ์ของชุมชนหัวหินเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างมาก และเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาต่างๆต่อลักษณะทางกายภาพของชุมชนเก่าหัวหิน

รูปที่ 5.1 ทัศนียภาพบริเวณถนนนเรศดำริห์ปัจจุบัน

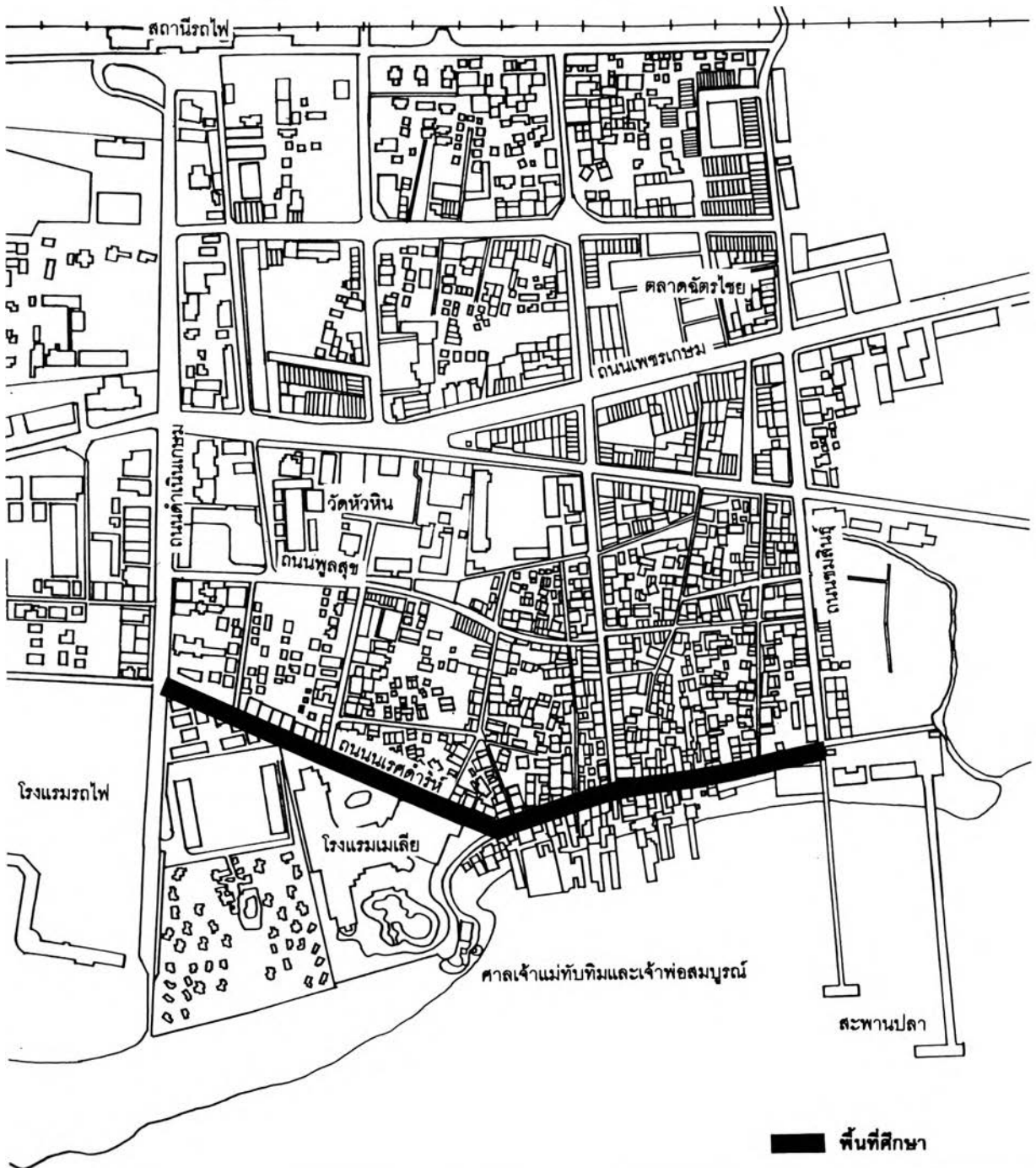
ดังนั้นการศึกษา พื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์ จะทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันมีผลต่อลักษณะทางกายภาพของชุมชนเก่าหัวหิน ได้แก่

- ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในปัจจุบัน
- ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อาคารในปัจจุบัน
- ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของพื้นที่บริเวณ ถนนนเรศดำริห์ ได้แก่ ที่โล่งว่าง การสัญจรในพื้นที่ ที่จอดรถ ภูมิทัศน์โดยรวม และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

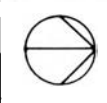
และเสนอแนวทางการอนุรักษ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเป็นอย่างมีระเบียบและไม่ทำลายเอกลักษณ์และคุณค่าของชุมชนตากอากาศหัวหินเดิม

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่บริเวณถนนเรศดำริห์ทั้งสองฝั่ง เริ่มจากถนนชมสินธุ์บริเวณท่าเทียบเรือประมงขนานกับชายหาด ลงไปทางทิศใต้จนถึงถนนดำเนินเกษม โดยมีขอบเขตทางกายภาพดังนี้

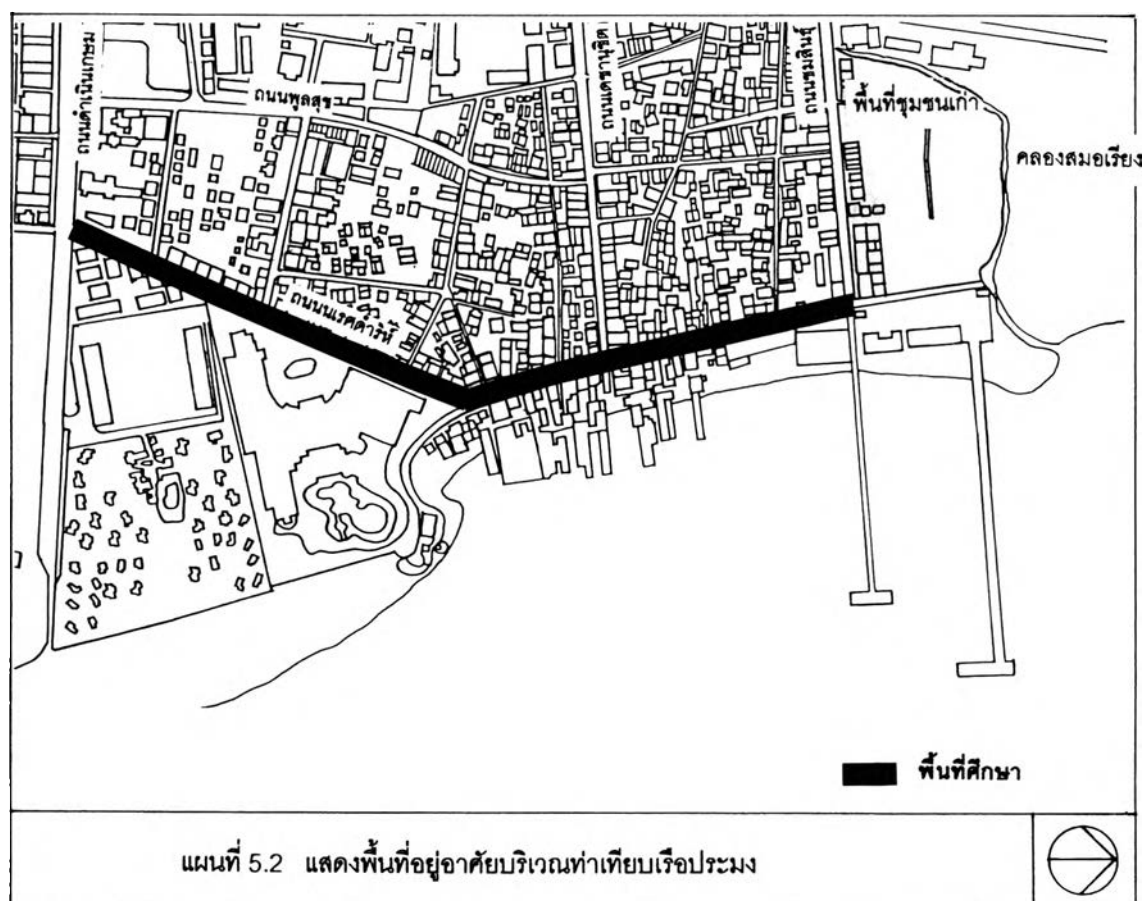
แผนที่ 5.1 แสดงขอบเขตของพื้นที่ศึกษาบริเวณถนนเรศดำริห์

ประวัติ การเปลี่ยนแปลง

พื้นที่บริเวณบริเวณถนนเรศดำริห์ เป็นย่านที่พักอาศัยและชุมชนเก่าแก่ของหัวหิน บริเวณท่าเทียบเรือประมงในปัจจุบัน มีคลองสมอเรียง ซึ่งแต่เดิมเป็นอาณาเขตของบ้านสมอเรียง ในการตั้งถิ่นฐานระยะแรก (ประมาณ พ.ศ. 2377) ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ มีการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น มีตรอกทางเดินแคบ ๆ สภาพชุมชนมีความสกปรกและแออัดมาก สภาพคลองแต่เดิมนั้นปัจจุบันไม่เหลืออยู่แล้ว เปลี่ยนเป็นทางน้ำที่สร้างด้วยคอนกรีตเพื่อระบายน้ำเสียลงสู่ทะเล ทำให้สภาพชายหาดบริเวณนี้ไม่ค่อยสะอาด มีขยะที่ทิ้งลงสู่ทะเล จากบ้านเรือนริมทะเล และจากเรือประมงที่เข้ามาจอดเทียบท่าบริเวณสะพานปลา

พื้นที่บริเวณถนนเรศดำริห์ ตั้งแต่ท่าเทียบเรือประมงจนถึงถนนดำเนินเกษม ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์และเป็นที่พักอาศัยอยู่บ้าง มีร้านค้าขนาดเล็กที่บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกระจายตัวอยู่หลายแห่ง โดยจะหนาแน่นตั้งแต่บริเวณจุดตัดของถนนเรศดำริห์และถนนเดชาอนุชิตลงไปทางใต้จนถึงบริเวณจุดตัดกับถนนดำเนินเกษม

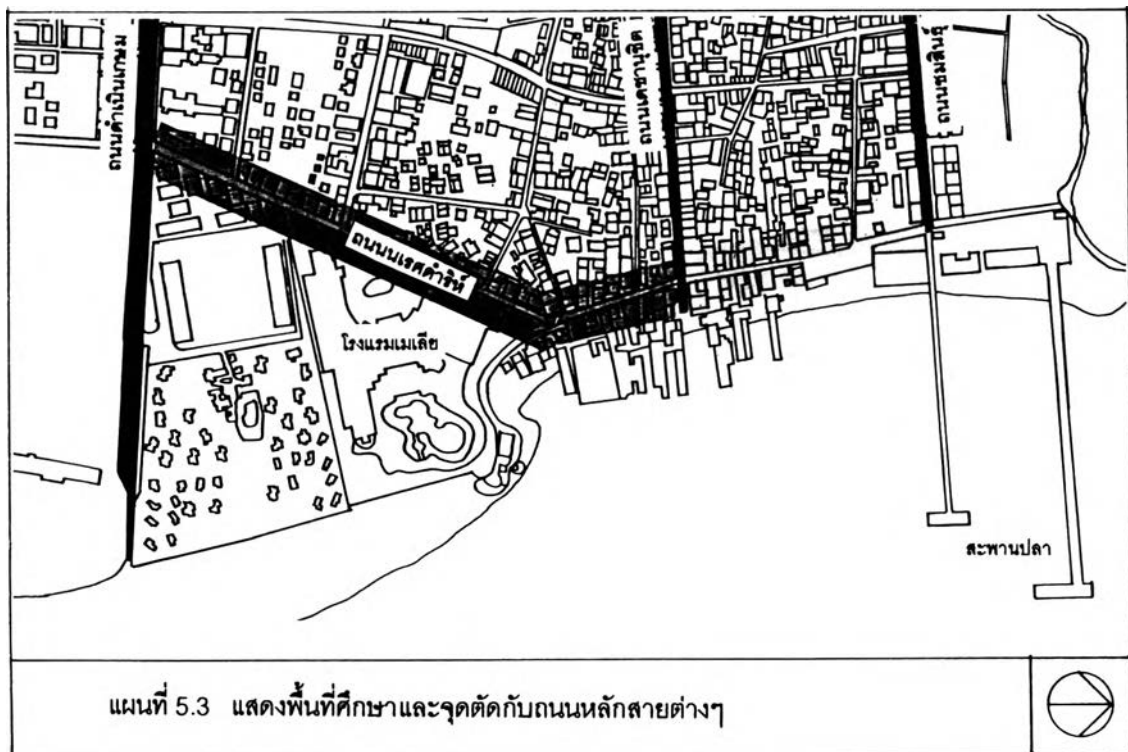

บริเวณตั้งแต่ทำเทียบเรือประมงลงไปจนถึงจุดตัดกับถนนเดชาขีต จะเป็นที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ซึ่งยังคงเหลือบ้านเรือนในยุคแรกๆของหัวหินปรากฏให้เห็นบริเวณริมถนน

พื้นที่บริเวณริมทะเลซึ่งแต่เดิมเป็นหมู่บ้านชาวประมงนั้นหลังจากที่บางส่วนได้ถูกตัดแปลงให้เป็นที่พักตากอากาศในช่วงหลังสงครามโลก ก็ได้มีการต่อเติมและรื้อล้างไปในบริเวณหาดสาธารณะมากขึ้น เพื่อทำเป็นห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องพักตากอากาศ บางส่วนได้ทำการเปลี่ยนเป็นร้านอาหารซึ่งปัจจุบันมีร้านอาหารทะเลเรียงรายอยู่บริเวณริมหาดใกล้กับทำเทียบเรือ 3 ร้าน และถัดลงมาเป็นที่พักอาศัยสลับกับร้านอาหารมีการต่อเติมโดยไม่ได้ขออนุญาต

บริเวณด้านใต้ของถนน มีโรงแรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ ได้แก่ โรงแรมเมเลีย หัวหิน ซึ่งเป็นอาคารสูงประมาณ 18 ชั้น ตั้งอยู่ในที่ดินซึ่งแต่เดิมเคยเป็นพระตำหนักตากอากาศของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ภูวนาด ซึ่งเป็นพระตำหนักตากอากาศของเจ้านายที่สร้างขึ้นในยุคเริ่มของหัวหิน และบริเวณตำหนักด้านติดกับทะเลมีกระโจมไฟสำหรับบอกคนที่แล่นเรือผ่านไปมา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของหัวหิน แต่ในปัจจุบันทางโรงแรมได้เปลี่ยนเป็นส่วนของทางโรงแรมไปแล้ว

ถัดลงมาทางใต้มีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมหนาแน่นมากขึ้น มีโรงแรมขนาดเล็ก 2 แห่ง และยังมีบ้านเช่าห้องเช่า เกสต์เฮาส์อีกหลายแห่ง มีร้านอาหารทะเล ร้านอาหารต่างชาติและบาร์เบียร์ บริเวณที่เชื่อมต่อกับถนนดำเนินเกษมเป็นที่ตั้งของหัวหินบาร์ซาร์มีร้านค้าขายของที่ระลึกสินค้าพื้นเมืองและอาหารทะเลอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่โล่งของรถไฟ ที่พักอาศัยหลายแห่งบริเวณนี้ได้ตัดแปลงและต่อเติมเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

แผนที่ 5.3 แสดงพื้นที่ศึกษาและจุดตัดกับถนนหลักสายต่างๆ

บริเวณด้านข้างของโรงแรมแรมเมเลีย หัวหิน มีถนนซอยที่เข้าไปสู่บริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณซึ่งเป็นสถานที่สำคัญของชุมชนหัวหินในอดีต ปัจจุบันมีการสร้างอนุสาวรีย์ของ โผน กิ่งเพชร ตั้งอยู่ใกล้บริเวณกระโจมไฟเก่า ซึ่งบริเวณดังกล่าวติดกับพื้นที่ของโรงแรมแรมเมเลีย และทางโรงแรมได้สร้างกำแพงสูงเพื่อป้องกันคนภายนอกเข้าไปในบริเวณโรงแรม จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้ขาดความสำคัญของพื้นที่และสัญลักษณ์ของกระโจมและกำแพงวังเก่าของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ภูวนาด และเป็นทางที่ไม่สามารถเดินต่อไปสู่บริเวณชายหาดได้อย่างสะดวก

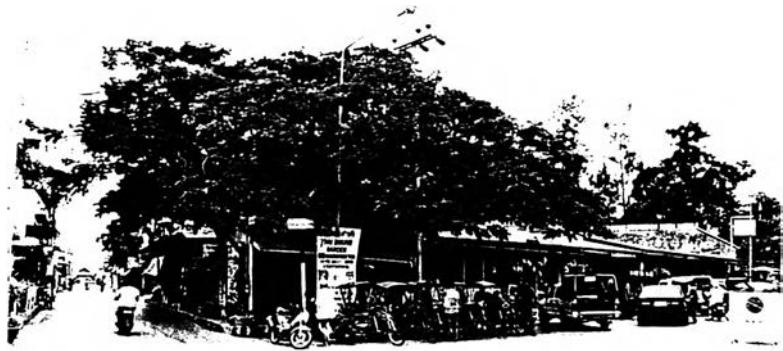
รูปที่ 5.2 ทัศนียภาพบริเวณถนนนครดำริห์ในส่วนต่างๆ

1. บริเวณย่านการพาณิชย์หนาแน่น

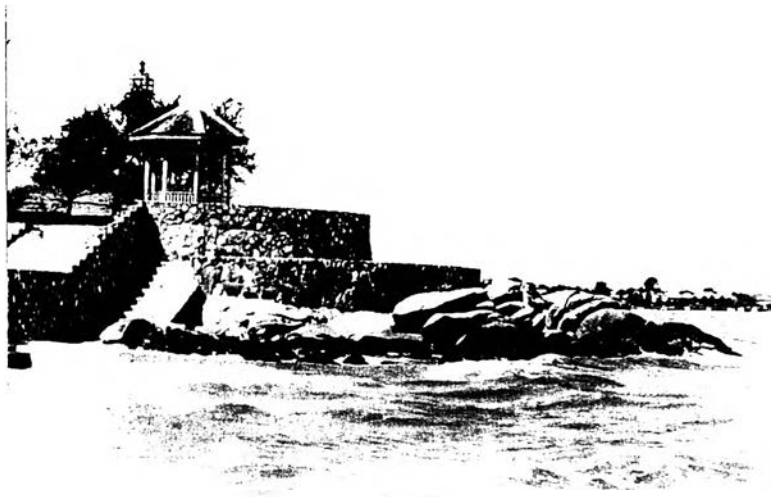
2. บริเวณย่านพักอาศัยเก่า

3. หัวหินบาร์ซาร์ (บริเวณจุดตัดระหว่างถนนนครดำริห์และถนนดำเนินเกษม)

4. โรงแรมเมเลีย

5. กระโจมไฟ สัญลักษณ์ของหัวหิน (ปัจจุบันถูกรื้อและเป็นที่ของทางโรงแรมเมเลีย)

6. หมู่บ้านชาวประมงเก่า (ปัจจุบันเป็นร้านอาหารและบ้านพักให้เช่า)

องค์ประกอบทางผังเมืองของถนนนเรศดำริห์

พื้นที่ศึกษาบริเวณถนนนเรศดำริห์ มีลักษณะเป็นพื้นที่เลียบริมชายฝั่งทะเลตลอดทางด้านทิศตะวันตก มีอาคารบ้านเรือนตั้งเรียงรายตลอดแนวถนน ทั้งสองฝั่ง ส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยเก่าสลับกับอาคารที่สร้างใหม่บางส่วน

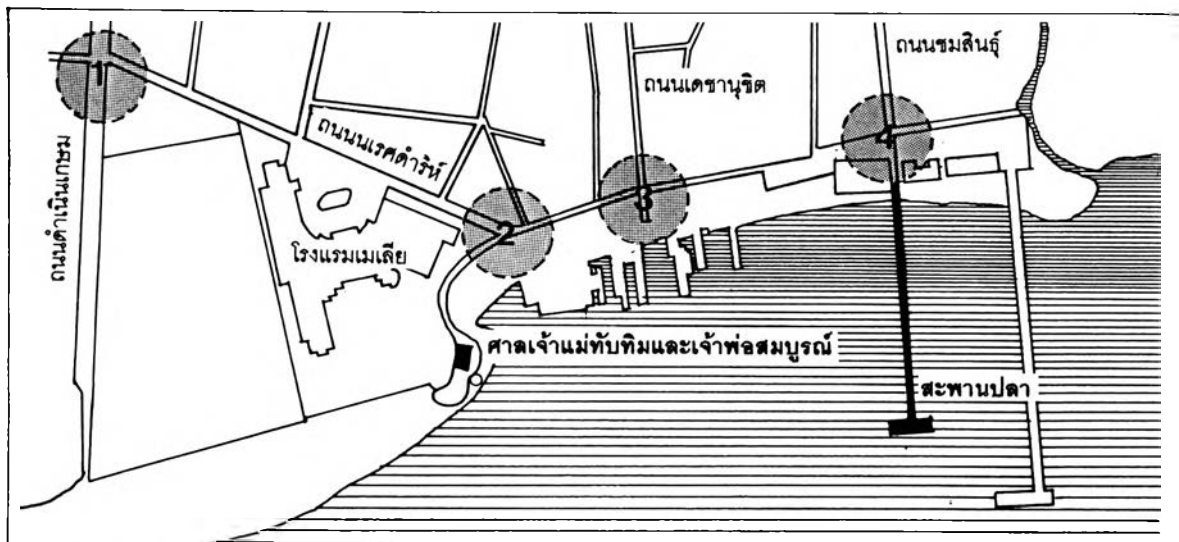
ขอบเขต (edge) ของถนนนเรศดำริห์ทางด้านทิศใต้ เป็นจุดตัดกับถนนสายแรกของหัวหิน คือถนนนเรศดำริห์ ส่วนทางด้านทิศใต้ของถนนตัดกับถนนชมสินธุ์ ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นที่ว่าง และต่อเนื่องกับสะพานปลา

การสัญจร (path) บริเวณถนนนเรศดำริห์ เนื่องจากเป็นถนนสายเก่าของหัวหินจึงมีลักษณะค่อนข้างแคบ มีความกว้างประมาณ 3-4 เมตร การสัญจรของรถยนต์ในปัจจุบันจึงค่อนข้างลำบากเนื่องจากบางช่วงไม่สามารถสวนกันได้ การสัญจรจึงมีทั้งสองแบบคือ แบบเดินรถทางเดียวและเดินรถสองทาง ส่วนการสัญจรของคน ส่วนใหญ่ต้องใช้พื้นผิวถนนเป็นทางสัญจรเนื่องจากไม่มีทางเท้าให้คนเดินเพราะอาคารบ้านเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบ้านเรือนเก่าได้สร้างขีดขอบของถนน

จุดรวมของกิจกรรม (node) ได้แก่ บริเวณจุดตัดของถนนนเรศดำริห์กับถนนสายหลัก 3 สาย ได้แก่ ถนนดำเนินเกษม ถนนเดชาอนุชิต และถนนชมสินธุ์ และบริเวณทางแยกเข้าสู่บริเวณศาลเจ้า ซึ่งกิจกรรมจะมากที่สุดบริเวณทางใต้ของถนนนเรศดำริห์บริเวณหัวหินบาร์ซาร์และโรงแรมเมเลีย ที่เป็นย่านการพานิชย์ที่หนาแน่น และกิจกรรมจะลดน้อยลงเรื่อยๆจนถึงบริเวณสะพานปลาซึ่งเป็นย่านพักอาศัยและร้านอาหารริมทะเล

บริเวณจุดหมายตา (landmark) ของพื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์ ได้แก่ บริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิม และเจ้าพ่อสมบุญซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่ยื่นออกไปในทะเล บริเวณนี้มีอนุสาวรีย์ของ โผน กิ่งเพชร ตั้งอยู่บริเวณโขดหิน บริเวณนี้เป็นจุดชมวิวที่ดีจุดหนึ่ง และ บริเวณสะพานปลาอันเก่าซึ่งปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว ก็เป็นจุดชมวิวที่ดีอีกจุดหนึ่ง สามารถมองเห็นภูมิทัศน์ของชุมชนบริเวณถนนนเรศดำริห์ได้ทั้งหมด

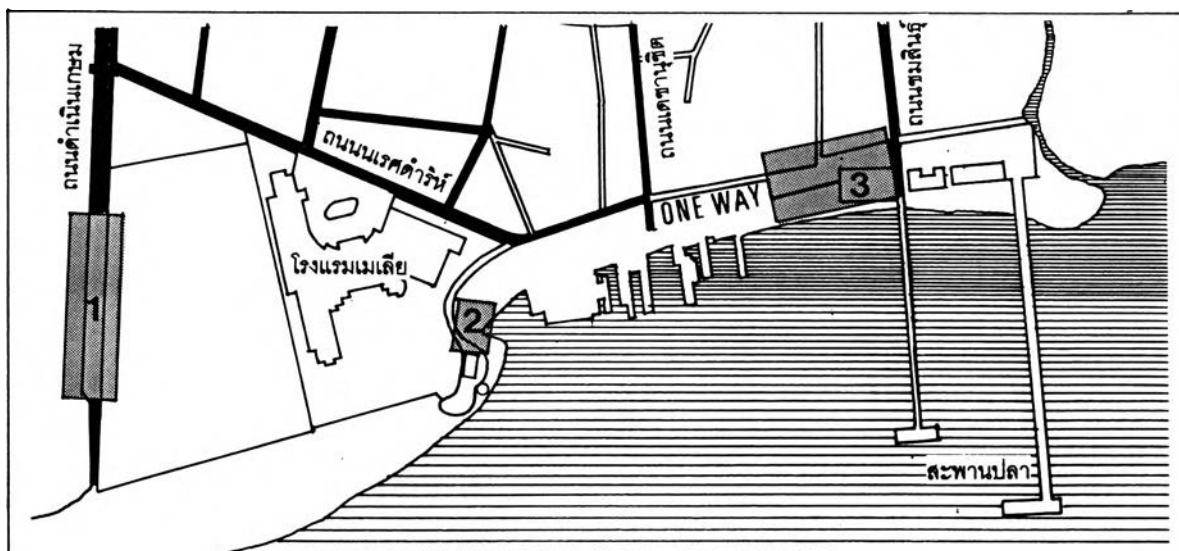

หมายเลข

1. บริเวณจุดตัดระหว่างถนนนเรศดำริห์และถนนดำเนินเกษม
2. บริเวณสามแยกที่เข้าสู่ศาลเจ้าบนถนนนเรศดำริห์
3. บริเวณจุดตัดระหว่างถนนนเรศดำริห์และถนนเดชาอนุชิต
4. สะพานปลาบริเวณจุดตัดระหว่างถนนนเรศดำริห์และถนนชมสินธุ์

แผนที่ 5.5 แสดงตำแหน่งที่รวมของกิจกรรม (node) และสถานที่สำคัญ

หมายเลข

1. ที่จอดรถบริเวณ ถนนดำเนินเกษม
2. ที่จอดรถและที่โล่งบริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณ
3. พื้นที่เปิดโล่งบริเวณร้านอาหารจนถึงสะพานปลา

แผนที่ 5.6 แสดงเส้นทางการสัญจร ที่จอดรถและพื้นที่เปิดโล่ง

กิจกรรมการใช้ที่ดินบริเวณถนนนครดำริห์

กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด คือ ด้านพาณิชยกรรม โดยมีการเพิ่มอย่างมากในช่วงปี 2530-2534 ซึ่งเป็นปีที่ถูกกำหนดให้เป็น “ปีการท่องเที่ยวไทย” ทำให้มีการตื่นตัวทางด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขยายตัวขึ้น และการเปิด “หัวหินบารชาร์” ในปี พ.ศ.2530 บริเวณถนนนครดำริห์ เพื่อที่จะแก้ปัญหาเรื่องชาวบ้านและประมงบุกรุกพื้นที่ชายหาด การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น ทำให้การใช้ที่ดินบริเวณถนนนครดำริห์มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างมากและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในอนาคต

ในการศึกษาลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณถนนนครดำริห์ พบว่ามีลักษณะของการใช้ที่ดินออกเป็น 4 ช่วง ตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ดังนี้คือ

1. พื้นที่บริเวณที่ 1 : บริเวณตั้งแต่จุดตัดกับถนนดำเนินเกษมจนถึงสุดโรงแรมเมเลีย

บริเวณส่วนนี้เป็นส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพมากที่สุดของถนนนครดำริห์ เพราะตั้งแต่มีการเปิดหัวหินบารชาร์และการก่อสร้างโรงแรมเมเลีย หัวหินในช่วงปี พ.ศ.2530-2536 เป็นต้นมา กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นอย่างมากมาย อาคารพักอาศัยและร้านค้าเก่าถูกดัดแปลงและสร้างขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ร้านอาหาร ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายเครื่องประดับ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่แลกเงิน และที่พักแรมตั้งแต่บ้านพักไปจนถึงโรงแรมขนาด 5 ดาว ลักษณะอาคารและสถาปัตยกรรมแบบเก่าแทบไม่เหลือให้เห็น ส่วนใหญ่จะทำการปรับปรุงและต่อเติมเพื่อการพาณิชย์โดยการกั้นห้องใหม่ ติดระบบปรับอากาศ ติดป้ายหรือคัทเอทแสดงชื่อหรือกิจการที่ประกอบการ มีอาคารสูงตั้งแต่ 3 ชั้นถึง 5 ชั้น จำนวน 4 หลังไม่นับรวมโรงแรมเมเลีย ซึ่งเป็นโรงแรมขนาดใหญ่มีความสูงประมาณ 18 ชั้น ซึ่งอาคารสูงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพในด้านของภูมิทัศน์ของย่านชุมชนเก่าอย่างมาก การขยายตัวของกิจการต่างๆในบริเวณนี้มีความต่อเนื่องกับบริเวณถนนดำเนินเกษม ซึ่งมีกิจการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอยู่ก่อนแล้ว และในปัจจุบันได้ขยายตัวเข้าไปสู่อำเภอในบริเวณย่านพักอาศัยเก่าบริเวณถนนพูลสุข โดยมีซอยบดินทบาทเป็นทางเชื่อมต่อกิจการของทั้งสองพื้นที่ให้เข้าถึงกัน

รูปที่ 5.3 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณที่ 1

โรงแรมเมเลีย

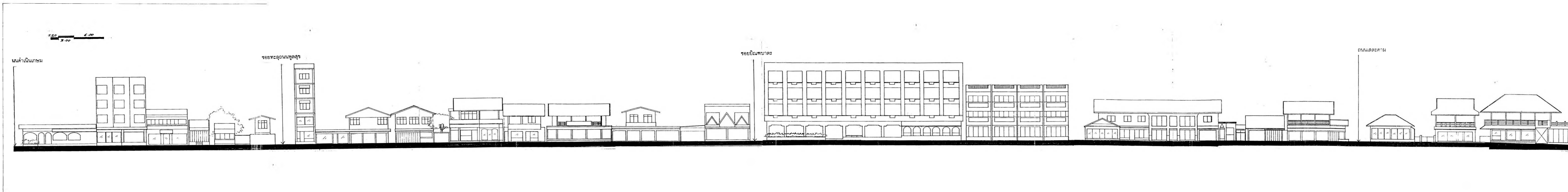

ซอยนิมิตบาตร

อาคารสูงบริเวณถนนนเรศดำริห์

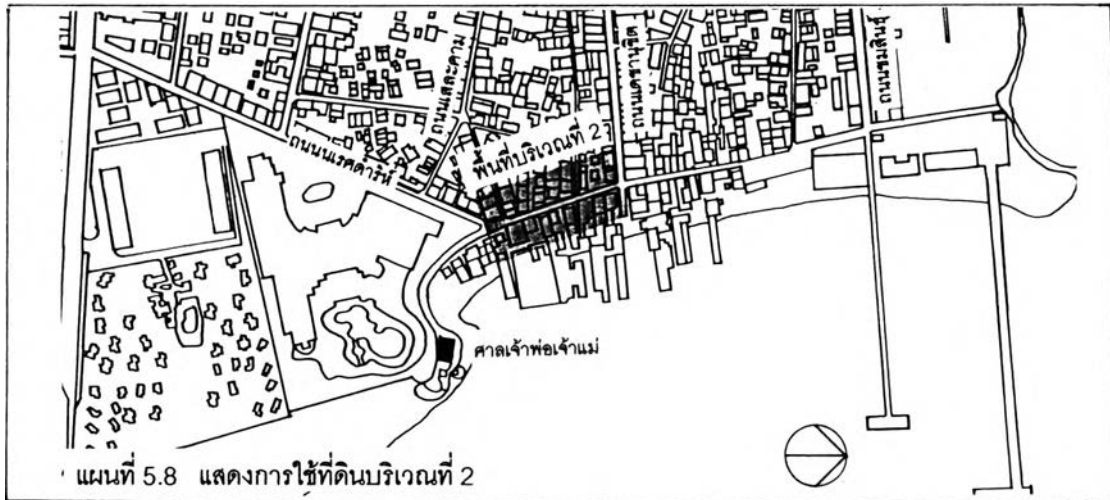
รูปที่ 5.4 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 1 ทางด้านตะวันตกของถนนนครดำหัว

หมายเหตุ การใช้ที่ดินทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่บริเวณที่ 1 มีการใช้ที่ดินเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนของหัวหินบาร์ซาร์
เป็นพื้นที่ค้าขายส่วนรวม มีการกั้นพื้นที่ร้านแบบชั่วคราว มีความสูงของอาคารประมาณ 3-4 เมตร และมีความยาวโดยรวมทั้งหมดประมาณ เมตร ตั้งแต่ จุดตัดระหว่างถนนนครดำหัวและถนนดำเนินเกษม จนถึงโรงแรมเมเลีย
2. ส่วน ของโรงแรมเมเลีย
เป็นอาคารขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ 18 ชั้น บริเวณทางเข้าเป็นพื้นที่โล่งว่าง มีอาคารร้านค้า และร้านอาหารแบบเปิดโล่ง ของทางโรงแรมเปิดบริการบริเวณริมถนนนครดำหัว

2. พื้นที่บริเวณที่ 2 : บริเวณตั้งแต่โรงแรมเมเลียจนถึงจุดตัดกับถนนเดซานุชิต

บริเวณส่วนนี้เป็นส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพรองมาจากส่วนแรกที่กำลังกล่าวมาคือ มีอาคารสูง 4 ชั้นเพียงหลังเดียวบนถนนเป็นอาคารบ้านเรือนเก่าที่ดัดแปลงต่อเติมพื้นที่บริเวณชั้นล่างเพื่อประกอบกิจการต่างๆ อยู่ตลอดทั้งสองฝั่งของถนน บริเวณด้านที่ติดชายทะเลส่วนใหญ่เป็นอาคารบ้านเรือนเก่าที่ไม่ได้ปรับปรุงมากนัก เนื่องจากที่ดินบริเวณฝั่งด้านนี้ไม่มีโฉนดที่ดินเป็นของกรมเจ้าท่าทั้งหมด จึงไม่ได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมที่มากเหมือนอาคารทางฝั่งตรงข้ามถนน กิจการส่วนใหญ่บริเวณนี้เป็นร้านอาหารและร้านตัดเสื้อผ้า มีร้านอาหารที่สร้างยื่นออกไปบริเวณชายหาดอยู่หนึ่งร้าน คือร้านชาวลี ซึ่งจะมีที่ว่างสำหรับจอดรถอยู่ทางฝั่งตรงข้าม

บริเวณที่ต่อจากโรงแรมเมเลีย มีซอยที่เข้าไปสู่ที่บริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณซึ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่ยังคงเหลืออยู่บริเวณถนนนครราชสีมาแห่งนี้

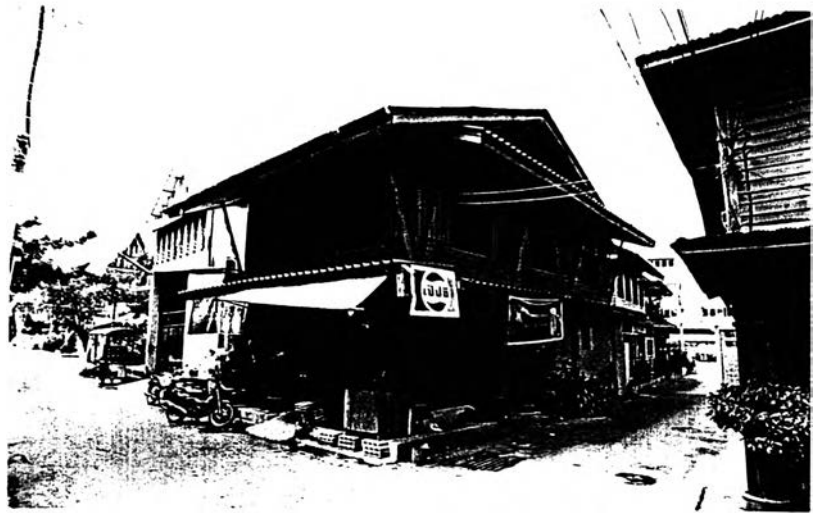
พื้นที่บริเวณนี้มีถนนและซอยที่เชื่อมต่อกับย่านชุมชนพักอาศัยเก่าของหัวหินบริเวณทางด้านทิศตะวันตก โดยชุมชนจะตั้งอยู่บริเวณระหว่างถนนเสละคามกับถนนเดซานุชิต ต่อเนื่องจนไปสุดที่บริเวณโรงเรียนเทศบาลหัวหิน บริเวณถนนเดซานุชิตนี้เป็นย่านที่มีอาคารบ้านเรือนเก่าที่ดัดแปลงต่อเติมเพื่อประกอบกิจการต่างๆ อยู่ตลอดทั้งสองฝั่งของถนน เช่นเดียวกับถนนนครราชสีมาในบริเวณช่วงนี้

รูปที่ 5.5 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณที่ 2

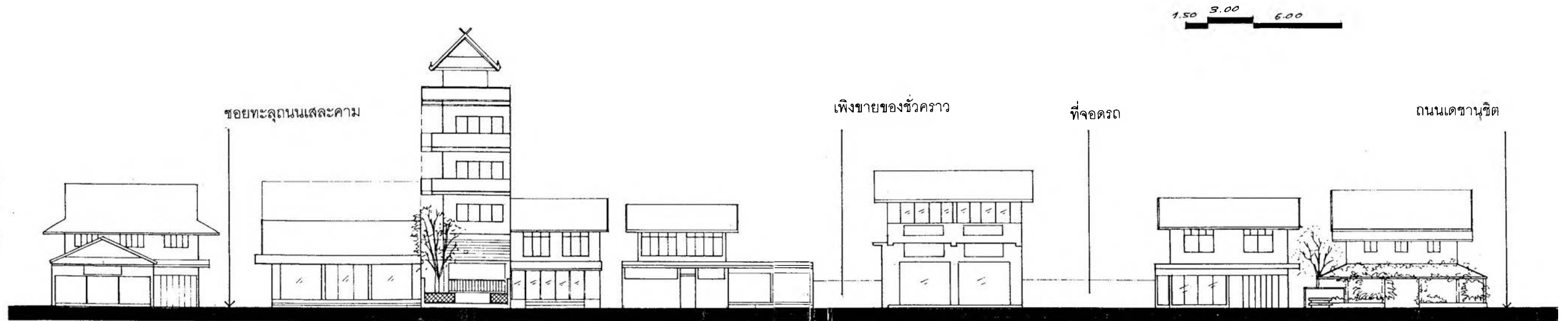
ศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณ์

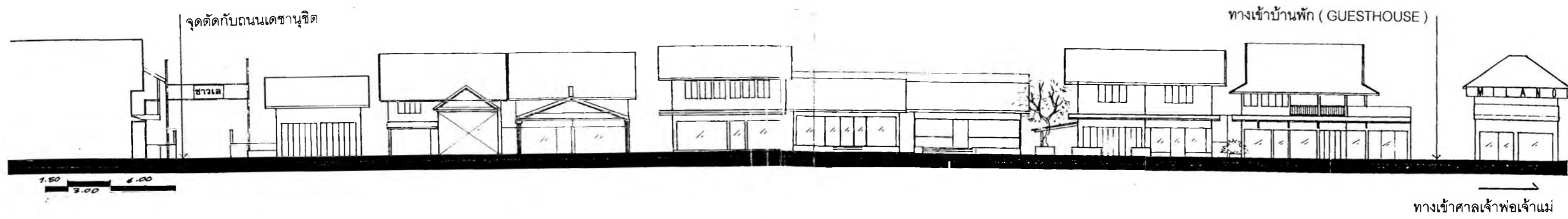
ย่านชุมชนพักอาศัยเก่า บริเวณถนนเสตะคาม

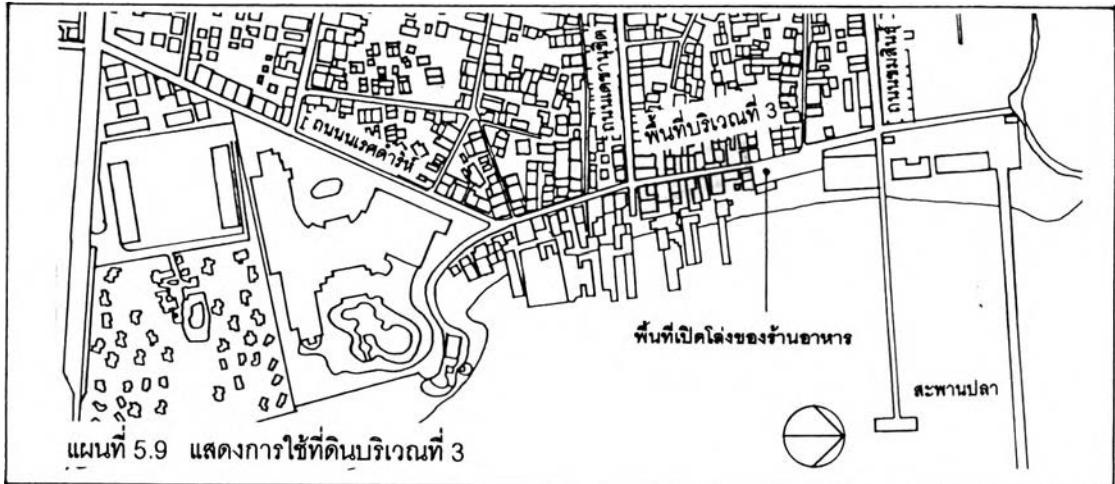
รูปที่ 5.6 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 2 ทางด้านตะวันตกของถนนนเรศดำริห์

รูปที่ 5.7 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 2 ทางด้านตะวันออกของถนนนเรศดำริห์

3. พื้นที่บริเวณที่ 3 : บริเวณตั้งแต่ถนนเดชาอนุชิตจนถึงบริเวณพื้นที่เปิดโล่ง ของร้านอาหาร

เป็นบริเวณย่านชุมชนเก่าของหัวหินที่ยังคงมีอาคารห้องแถวเก่าที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน มีร้านค้าตึกสูงอยู่ 3 ร้านและมีร้านอาหารริมทะเลอยู่ 2 ร้าน มีตึกสูง 4 ชั้นอยู่ 1 หลังซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย นอกนั้นเป็นอาคารที่อยู่ออาศัยเก่าทั้งหมด บ้างหลังประกอบอาชีพขายข้าวแกงในตอนเช้าและประกอบการค้าค้าขายเล็กๆ น้อยๆ มีร้านอาหารฝรั่งเศสอยู่หนึ่งหลังที่ทำการดัดแปลงอาคารเก่ามาเป็นร้านอาหาร ซึ่งไม่ได้ทำลายรูปแบบของอาคารเดิมและยังกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของอาคารโดยรอบด้วย

พื้นที่บริเวณนี้ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวที่สัญจรไปมามากนักเพราะส่วนใหญ่จะเป็นย่านที่พักอาศัยของคนในชุมชน จะมีแต่เพียงที่พักขนาดเล็กที่ดัดแปลงบ้านเก่ามาเป็นเกสเฮาส์กระจายอยู่ภายในชุมชนเก่าทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่

รูปที่ 5.8 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณที่ 3

สภาพอาคารเก่าบริเวณถนนนเรศดำริห์

รูปที่ 5.9 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 3 ทางด้านตะวันตกของถนนเรศดำรินทร์

รูปที่ 5.10 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 3 ทางด้านตะวันออกของถนนนครดำริห์

4. พื้นที่บริเวณที่ 4 : ตั้งแต่บริเวณพื้นที่เปิดโล่งจนถึงสะพานปลาติดกับถนนชมชื่น

ถัดจากบริเวณพื้นที่ชุมชนเก่ามาจะเป็นพื้นที่เปิดโล่งตลอดไปจนถึงบริเวณสะพานปลาในส่วนของถนนนครดำริห์ติดกับถนนเดชาวุฒิต พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหารริมทะเลทั้งหมด ซึ่งมีทั้งหมด 3 ร้าน โดยแต่ละร้านจะมีพื้นที่โล่งขนาดใหญ่บริเวณด้านหน้าร้าน และฝั่งตรงข้ามก็จะมีที่โล่งเพื่อใช้เป็นที่จอดรถของลูกค้าที่มารับประทานอาหาร มีการสร้างเพิงหรือโรงรถเพื่อใช้เป็นที่จอดรถด้วย

การสร้างร้านอาหารยื่นลงไปรุกล้ำบริเวณชายหาดนั้นได้มีกันมานานแล้ว โดยร้านอาหารบางแห่งได้ใช้บ้านของชาวประมงเก่าที่สร้างยื่นลงไปในทะเลตัดแปลงเป็นร้านอาหาร หรือบุงแห่งทำการก่อสร้างใหม่โดยยื่นลงไปชายหาด ทำให้ไม่สามารถใช้พื้นที่บริเวณชายหาดซึ่งเป็นที่สาธารณะได้และยังมีปัญหาขยะและน้ำเสียที่ทิ้งมาจากร้านอาหารเหล่านี้ลงทะเลอีกด้วย

รูปที่ 5.11 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณที่ 4

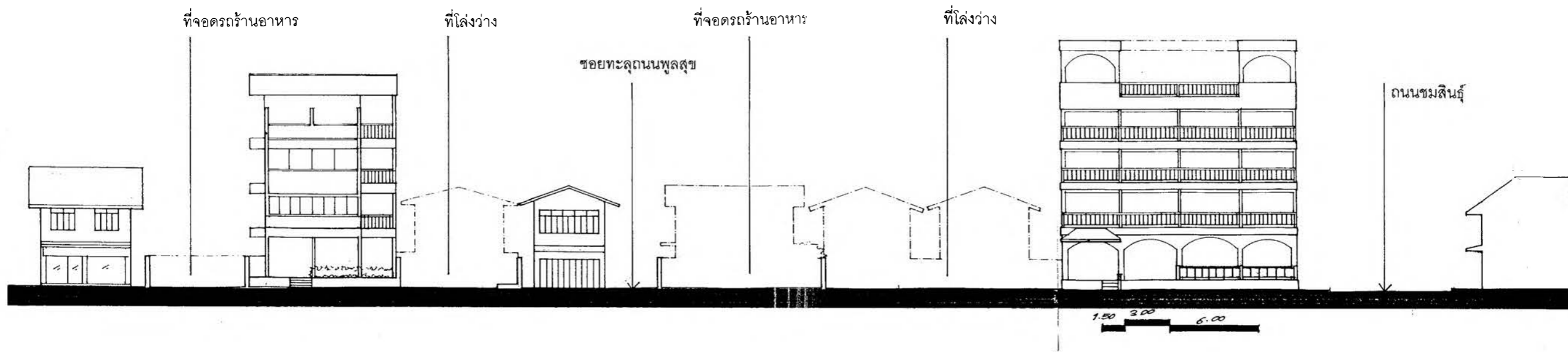
ร้านอาหารที่สร้างรูก้ำพื้นที่บริเวณชายหาด

พื้นที่โล่งสำหรับจอดรถของร้านอาหาร

การใช้ที่ดินบริเวณถนนเรศดำริห์พื้นที่เปิดโล่ง ถึงสะพานปลาดัดกับถนนชมสินธุ์

รูปที่ 5.12 รูปด้านอาคารของพื้นที่บริเวณที่ 4 ทางด้านตะวันตกของถนนนครดำริห์

หมายเหตุ การใช้ที่ดินทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่บริเวณที่ 4 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่งว่าง และที่จอดรถ มีอาคารร้านอาหารทะเล เรียงตามความยาวของพื้นที่บริเวณนี้ 3 ร้าน ซึ่งสร้างรุกล้ำเข้าไปบริเวณพื้นที่ชายหาด

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

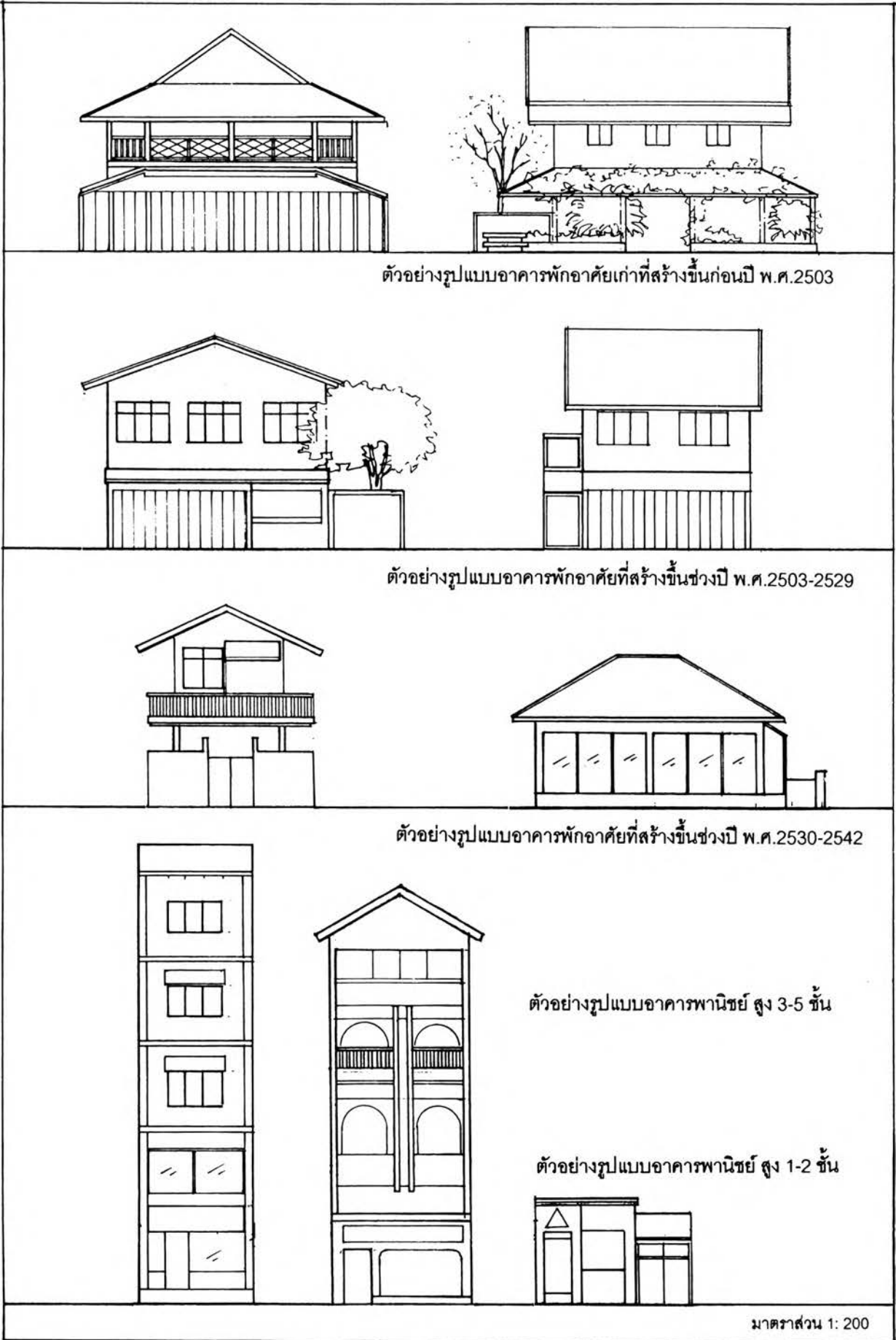
จากการสำรวจอาคารบริเวณถนนเรศดำริห์จำนวน 67 หลัง สามารถแบ่งลักษณะรูปแบบของอาคารได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. อาคารพักอาศัยเก่าที่สร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ.2503
มีจำนวน 22 หลัง ลักษณะเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น มีการยื่นกันสาดหรือระเบียง บริเวณด้านหน้า หลังคาเป็นทรงจั่วหรือทรงปั้นหยา มีองศาของหลังคาประมาณ 30-35 องศา มีชายคายื่นประมาณ 1.00-1.20 เมตร อาจมีค้ำยันและปีกนกในอาคารบางหลัง
2. อาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ.2503-2529
มีจำนวน 15 หลัง ลักษณะเป็นอาคารไม้ 1-2 ชั้น ไม่มีกันสาดและระเบียงด้านหน้า หลังคาเป็นทรงจั่ว มีองศาของหลังคาประมาณ 15-20 องศา ชายคายื่นประมาณ 0.50-1.00 เมตรหน้าต่างส่วนใหญ่เป็นลูกฟูกกระจกมีช่องแสงด้านบน
3. อาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ.2530-2542
มีจำนวน 16 หลัง ลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูนสูง 1-2 ชั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย หลังคาเป็นทรงจั่วและปั้นหยา มีองศาของหลังคาประมาณ 20-30 องศา ชายคายื่นประมาณ 1.00 เมตร หน้าต่างส่วนใหญ่เป็นลูกฟูกกระจกกรอบอลูมิเนียม
4. อาคารพานิชย์ สูง 1-2 ชั้น
มีจำนวน 6 หลัง ลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน หลังคาแบน หรือมีกำแพงยื่น (parapet) เพื่อปิดส่วนของหลังคา ไม่มีการยื่นชายคา หน้าต่างส่วนใหญ่เป็นลูกฟูกกระจกกรอบอลูมิเนียม
5. อาคารพานิชย์ สูง 3-5 ชั้น
มีจำนวน 8 หลัง รูปแบบห้องแถวโครงสร้างก่ออิฐฉาบปูน

ส่วนอาคารรูปแบบอื่น ได้แก่

- โรงแรมเมเลีย หัวหิน เป็นอาคารขนาดใหญ่มีความสูงประมาณ 18 ชั้น
- อาคารร้านค้าบริเวณหัวหินบาร์ซาร์ เป็นพื้นที่ค้าขายส่วนรวม มีการกั้นพื้นที่ร้านแบบชั่วคราวมีความสูง ประมาณ 3.00 เมตร

ที่มา : จากการสำรวจ , กุมภาพันธ์ 2543

รูปที่ 5.13 ตัวอย่างลักษณะรูปแบบของอาคารบริเวณถนนนเรศดำริห์

สัญลักษณ์

ที่มา : จากการสำรวจ , กุมภาพันธ์ 2543

สีน้ำเงิน	อาคารพักอาศัยเก่าที่สร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ.2503
สีน้ำตาลอ่อน	อาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ. 2503-2529
สีเหลือง	อาคารพักอาศัยที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ.2530-2542
สีส้ม	อาคารพาณิชย์ สูง 1-2 ชั้น
สีแดง	อาคารพาณิชย์ สูง 3-5 ชั้น

แผนที่ 5.11 แสดงตำแหน่งของอาคารรูปแบบต่างๆ บริเวณถนนนเรศดำรินทร์

การใช้สอยอาคาร

จากการสำรวจการใช้สอยอาคารบริเวณถนนนครดำริห์ ส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์ที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับ ร้านอาหาร ร้านขายเสื้อผ้า ที่พัก ร้านค้า และร้านขายของที่ระลึก เพื่อตอบสนองกิจการการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณนี้ ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่บริเวณชั้นล่างของอาคารสำหรับประกอบกิจการ โดยอาคารหลังหนึ่งอาจมีการแบ่งพื้นที่ชั้นล่างออกเป็น 2-3 ส่วน เพื่อแบ่งพื้นที่ค้าขายออกเป็นหลายร้านในหนึ่งอาคาร ส่วนอาคารพักอาศัยที่พบส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่บริเวณชั้นล่าง ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการค้าเล็กๆน้อยๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายเสื้อผ้า โดยสามารถแบ่งลักษณะการใช้สอยของอาคารได้ดังนี้

- อาคารพักอาศัย	จำนวน	18	หลัง
- บ้านพัก (guesthouse)	จำนวน	6	หลัง
- โรงแรม	จำนวน	2	หลัง
- ร้านอาหาร	จำนวน	25	ร้าน
- ร้านรับตัดสูท	จำนวน	21	ร้าน
- ร้านขายเสื้อผ้า และ รองเท้า	จำนวน	10	ร้าน
- ร้านค้าร้าน และขายของที่ระลึก	จำนวน	8	ร้าน
- ร้านขายเครื่องประดับ	จำนวน	5	ร้าน
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่แลกเปลี่ยนเงินตรา และ อื่นๆ	จำนวน	7	ร้าน
	รวม	102	อาคาร

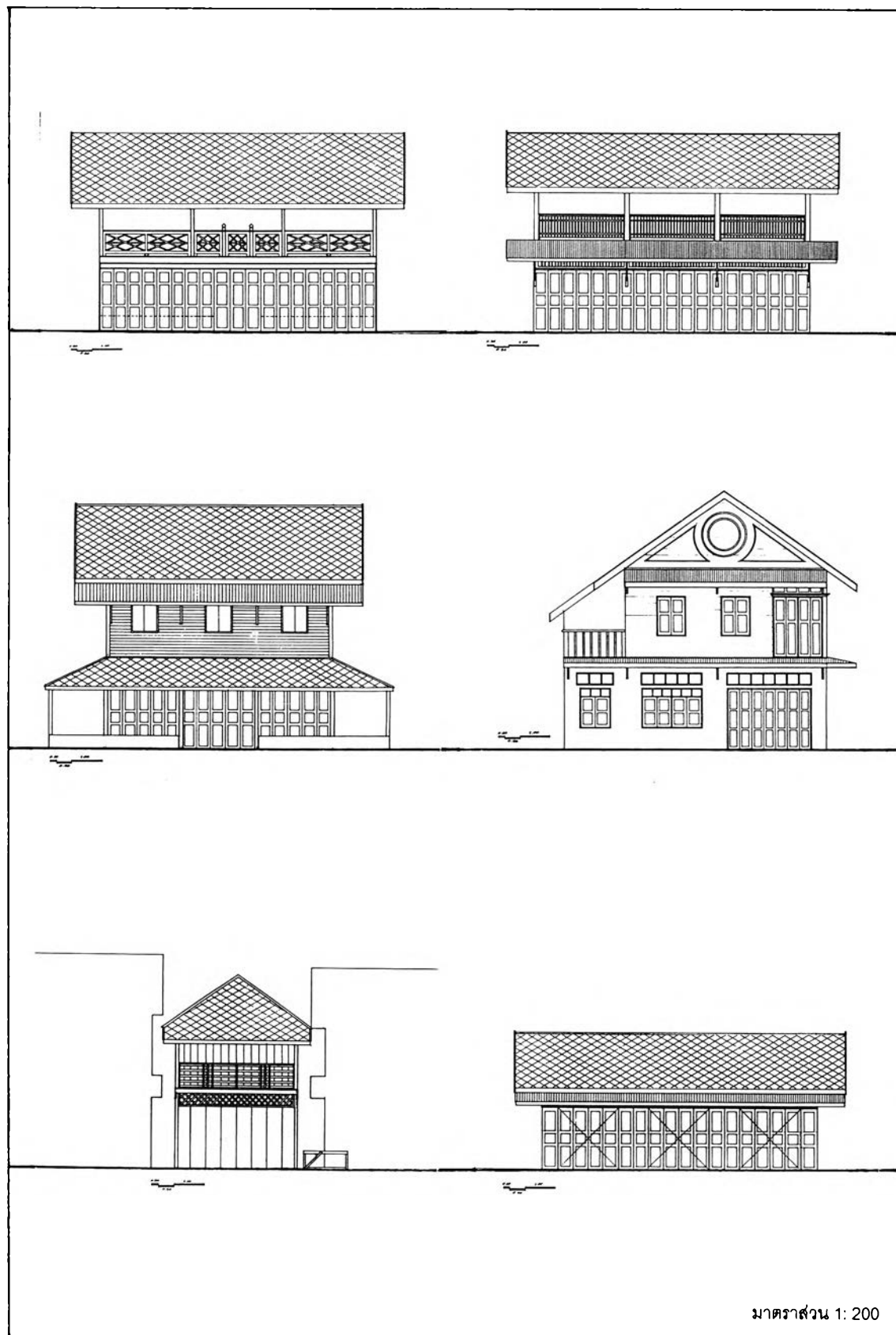
ที่มา : จากการสำรวจ , กุมภาพันธ์ 2543

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารเก่าบริเวณ ถนน นเรศดำริห์

อาคารเก่าบริเวณริมถนน นเรศดำริห์ คาดว่าได้เริ่มมีการก่อสร้างตั้งแต่ประมาณช่วงปี พ.ศ.2460 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่หัวหินได้พัฒนาเป็นสถานที่พักตากอากาศที่มีความเจริญเทียบเท่ากรุงเทพมหานคร ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2489 ได้มีการตัดถนนนเรศดำริห์ ที่สร้างขึ้นพร้อมๆกันกับถนนอีก 3 สาย คือ ถนนแนบเคหาสน์ ถนนเดชาอนุชิต และ ถนนชมสินธุ์ ซึ่งอาคารบ้านเรือนเก่าที่ยังเหลืออยู่ในปัจจุบันคาดว่าส่วนใหญ่จะสร้างขึ้นในช่วงเวลานี้ (พ.ศ. 2460-2503) โดยอาคารส่วนใหญ่จะเป็นอาคารหลังเดี่ยวที่อยู่ติดๆกัน บริเวณด้านหน้าอาคารชั้นล่างจะเป็นที่สำหรับขายของ ซึ่งเปิดโล่งตลอดช่วงเสา ส่วนที่อยู่อาศัยจะอยู่ในชั้นที่สอง จากการสำรวจพบว่ามีจำนวนอาคารเก่าเหลืออยู่ประมาณ 20 หลัง บนถนนนเรศดำริห์ และยังสามารถพบได้บริเวณ ถนนดำเนินเกษม ถนนเดชาอนุชิต และถนนชมสินธุ์ ส่วนอาคารบ้านเรือนเก่านั้นจากการสำรวจพบว่า จะกระจายตัวอยู่บริเวณด้านหลังของอาคารเก่าที่สร้างขึ้นริมถนนสายต่างๆดังที่กล่าวมา ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีเหลืออยู่มากบริเวณถนนนเรศดำริห์ ติดกับ ถนนเดชาอนุชิตและถนนพูลสุข

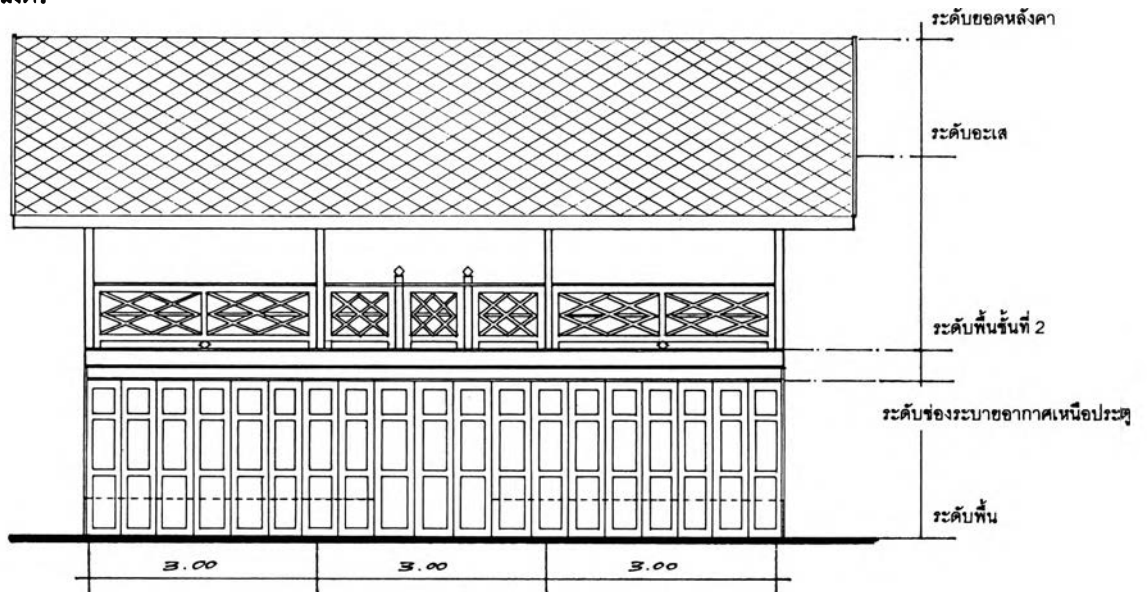
รูปที่ 5.14 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารเก่า บริเวณชุมชนเก่าหัวหิน

รูปที่ 5.15 ตัวอย่าง รูปด้านอาคารเก่าแบบต่างๆ บริเวณชุมชนเก่าหัวหิน

ลักษณะอาคารเก่าบริเวณถนน นเรศดำริห์

ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารไม้ที่มีความสูง 2 ชั้น หรือ ประมาณ 6.00 เมตร มีความกว้างด้านหน้าอาคารระหว่างช่องเสา ตั้งแต่ 2.60-4.00 เมตร โดยอาคารส่วนใหญ่จะมีความกว้างตั้งแต่หนึ่งช่องเสา คือ มีความกว้างประมาณ 4.00 เมตร จนถึงสามช่องเสา คือ มีความกว้างแต่ละช่องเสาประมาณ 2.60-3.00 เมตร

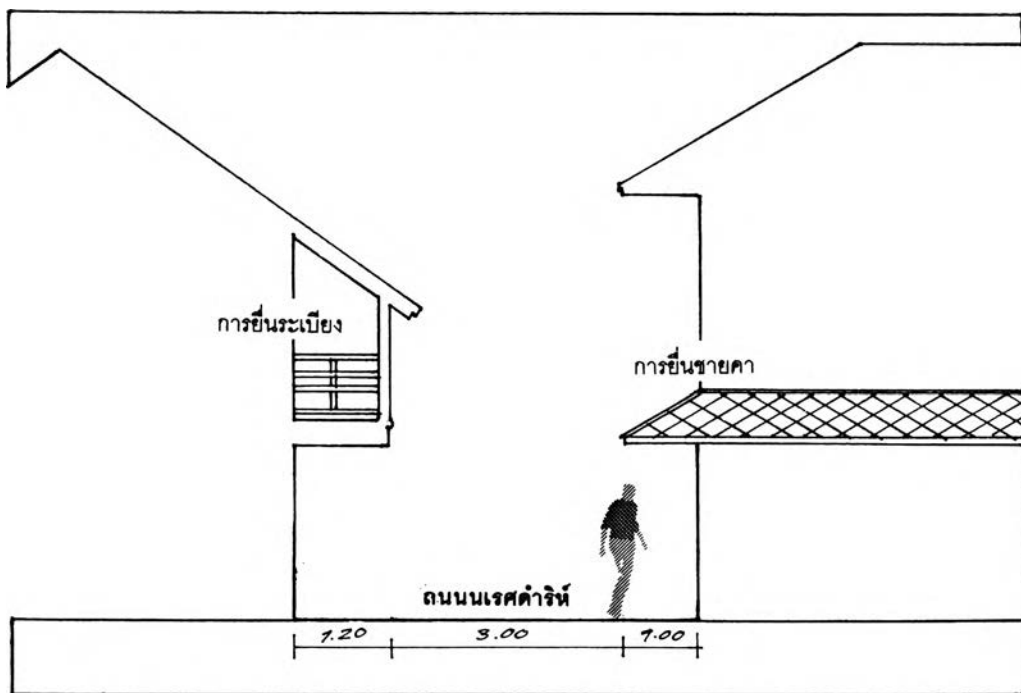

รูปที่ 5.16 ตัวอย่าง รูปด้านของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำริห์

มาตราส่วน 1: 100

ระยะถอยร่น

ตัวอาคารจะไม่อยู่ในแนวเดียวกันทั้งหมด โดยแต่ละหลังจะมีระยะถอยร่นของส่วนชั้นล่างที่ใช้เป็นส่วนค้ำขายห่างจากถนนประมาณ 1.00-1.50 เมตร และจะมีส่วนระเบียงชั้นที่สองหรือช้ายค้ำยื่นออกมาในแนวระดับถนน

รูปที่ 5.17 การยื่นระเบียงและช้ายค้ำของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำริห์

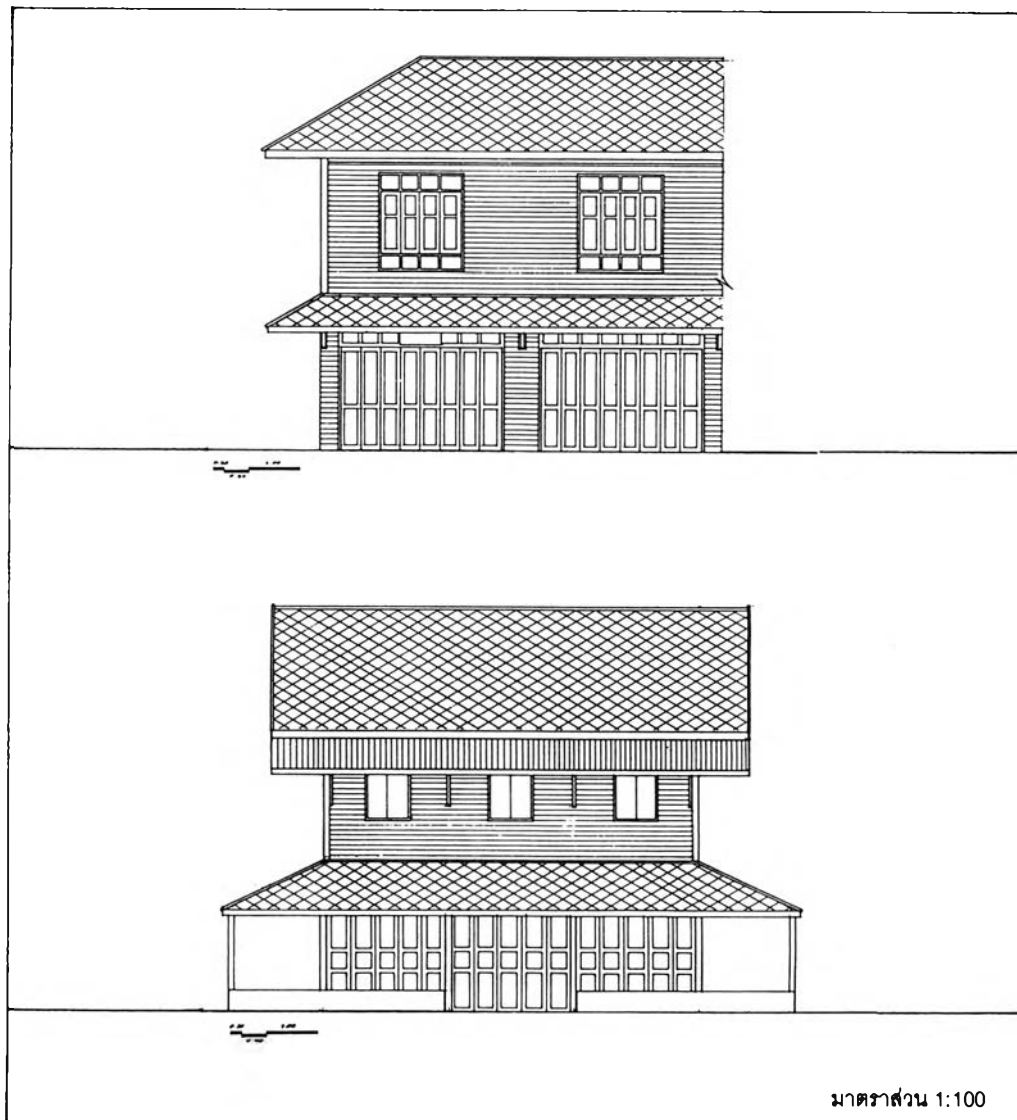
มาตราส่วน 1:100

ผนัง

ผนังอาคารส่วนใหญ่เป็นไม้ตีตามนอนชั้นเกล็ด และ ไม้ตีตามตั้งทับแนว มีการใช้ฝ้าไม้ปะกนบ้างในอาคารบางหลัง โดยส่วนใหญ่จะใช้ทางด้านแคบของอาคาร

ช่องเปิด

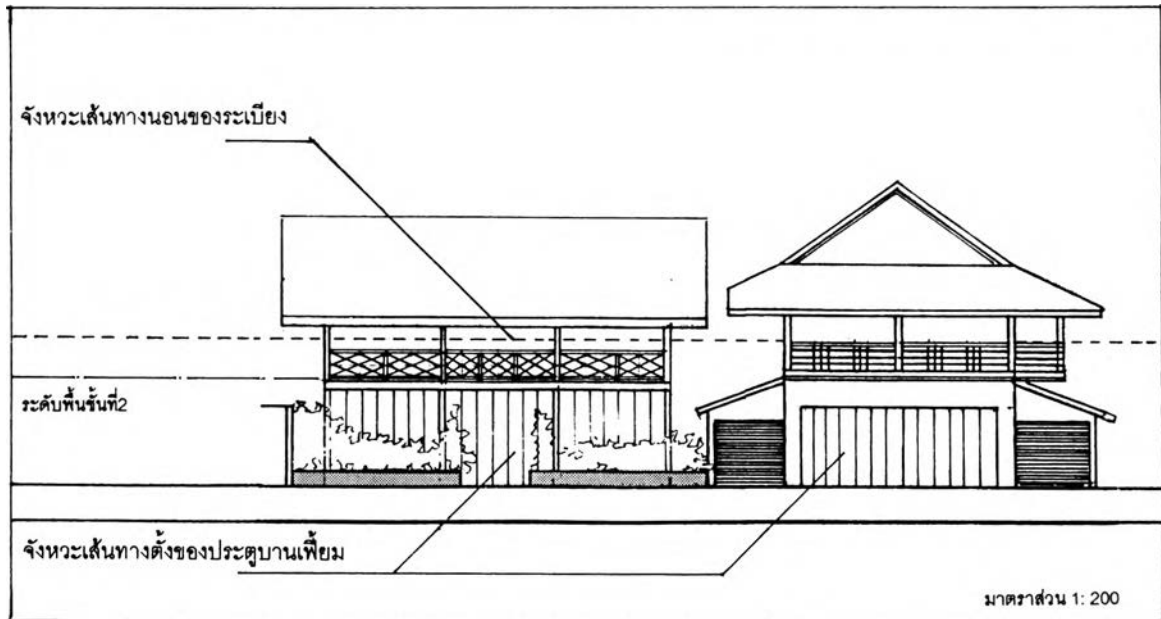
ช่องเปิดส่วนใหญ่จะใช้บานเฟี้ยมบริเวณชั้นล่างซึ่งสามารถเปิดได้โล่งตลอดจากแนวเสาถึงเสาสำหรับทำกิจการค้าขาย โดยมีขนาดความกว้างตั้งแต่ 0.40-0.50 เมตร และสูงประมาณ 2.00 เมตร ส่วนชั้นสองสำหรับอาคารที่มีระเบียงยื่นออกมา ช่องเปิดจะเป็นประตูบานเฟี้ยมที่ยาวตลอดช่วงเสา โดยมีลักษณะเป็นแผ่นไม้ทึบหรือเป็นเกล็ดระบายอากาศเหมือนกับชั้นล่าง ส่วนอาคารที่ไม่มีระเบียงจะใช้หน้าต่างบานเปิดคู่ซึ่งจะมีตั้งแต่ 1 ถึง 2 ชุดในแต่ละช่วงเสา โดยมีลักษณะเป็นแผ่นไม้ทึบหรือเป็นเกล็ดระบายอากาศ โดยมีขนาดความกว้างประมาณ 0.40 เมตร และสูงจากพื้นประมาณ 0.80 เมตร ช่องระบายอากาศเหนือประตูจะเจาะตลอดแนวช่วงเสา โดยลักษณะส่วนใหญ่เป็นไม้ตีตามตั้ง และลายตะแคง ไม่มีลายแกะสลักหรือลายฉลุ ถ้าไม่มีช่องระบายอากาศจะเป็นกระจกเหนือแนวหน้าต่างซึ่งคาดว่าเป็นลักษณะของอาคารที่สร้างขึ้นภายหลัง

รูปที่ 5.18 ช่องเปิดแบบต่างๆ ของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำรินทร์

จังหวะเส้นของอาคาร

จังหวะเส้นของอาคารเกิดจาก ระเบียงที่ยื่นออกมาจากส่วนผนังอาคารบริเวณชั้นที่สอง และการยื่นกันสาดบริเวณชั้นล่างของอาคารจะเป็นจังหวะทางนอนของตัวอาคาร ส่วนผนังอาคารจะมีลักษณะเป็นเส้นตั้งของประตูบานเฟี้ยมและหน้าต่าง และการตีผนังทางนอนตลอดแนวด้านหน้าอาคาร

รูปที่ 5.19 จังหวะเส้นทางนอนของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำริห์

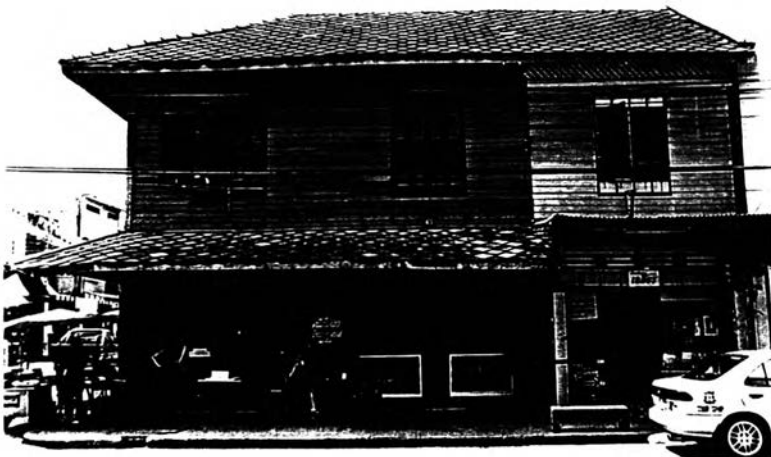

วัสดุ

วัสดุก่อสร้างอาคารส่วนใหญ่เป็นไม้หมด ทั้งในส่วนเสา คาน ผนัง ประตูหน้าต่าง ระเบียง ช่องระบายอากาศ และกันสาด มีอาคารเพียง 1 หลังที่เป็นโครงสร้างก่ออิฐฉาบปูนในชั้นล่าง ส่วนชั้นที่สองเป็นโครงสร้างไม้

หลังคา

มีทั้งหลังคาจั่ว หลังคาปั้นหย่า และหลังคาปีกนก โดยมีองศาหลังคาประมาณ 30 องศา ถ้าเป็นหลังคาจั่วจะหันด้านชายคาเข้าสู่ถนน เพื่อให้ชายคาบังแดดฝนในส่วนระเบียงที่ยื่นออกมาจากผนัง และจะมีเสาลอยขึ้นไปรับส่วนของหลังคา ในส่วนของด้านสกัด สำหรับอาคารที่เป็นหลังคาจั่ว จะมีปีกนกหรือกันสาดยื่นออกมาบริเวณจั่วเพื่อใช้กันแดดฝน วัสดุคลุมหลังคาจะเป็นกระเบื้องซีเมนต์รูปขนมเปียกปูน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกระเบื้องลอนและกระเบื้องลูกฟูกเกือบหมดแล้ว

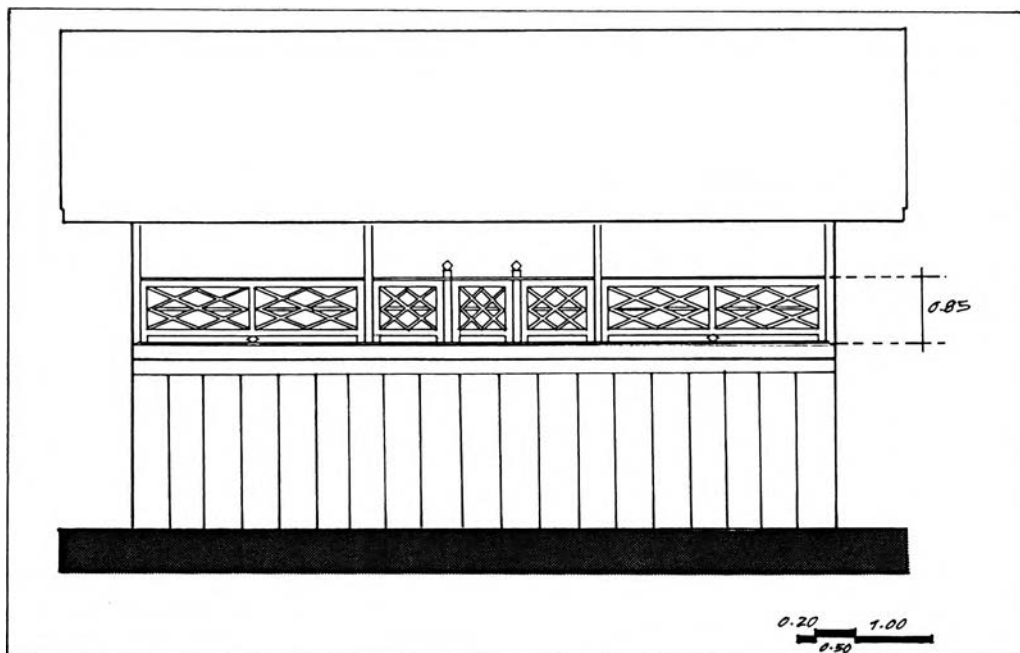
รูปที่ 5.20 ลักษณะหลังคาของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำริห์

สี

อาคารส่วนใหญ่ที่พบจะไม่มีการทำสีจะปล่อยสีธรรมชาติ ถ้าหากจะเป็นลักษณะการย้อมสีไม้ เช่น สีนํ้าตาลเหลืองและสีน้ำตาลแดง

สิ่งประดับตกแต่ง

ส่วนที่สังเกตง่ายที่สุด คือ เส้นสายของราวระเบียงบริเวณชั้นสอง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ ลูกกรงไม้ตีตามนอนสลักทางตั้ง ไม้ตีทางตั้งและไม้ตีเป็นรูปขนมเปียกปูน นอกจากนี้ยังมีการประดับลายบริเวณจั่วหลังคาซึ่งที่พบเป็นลายสามเหลี่ยมและวงกลม ส่วนการประดับไม้ฉลุบริเวณส่วนชานคานานั้น เป็นของใหม่ที่ช่างตกแต่งร้านให้ดูสวยงามขึ้น

รูปที่ 5.21 ตัวอย่างลักษณะราวระเบียงชั้นที่ 2 ของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำรินทร์

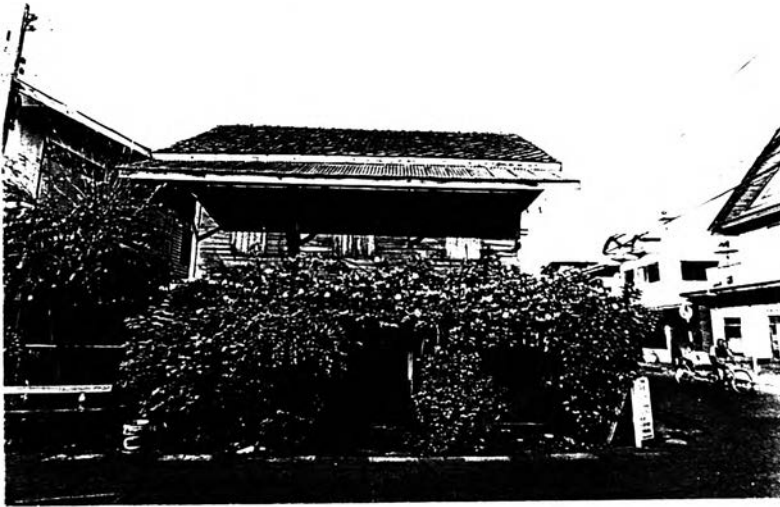
ลายประดับบริเวณจั่วของหลังคา

ป้าย

สำหรับอาคารที่เป็นร้านค้าเก่าที่พบส่วนใหญ่จะไม่มีป้ายชื่อร้าน ที่พบบริเวณถนนเดชาอนุชิตจะมีลักษณะเป็นป้ายไม้ขนาดประมาณ 0.80×0.40 เมตร ชื่อร้านจะแกะเป็นรูปตัวหนังสือนูนออกมา ติดอยู่เหนือประตูบริเวณกึ่งกลางของความกว้างอาคาร

พืชพันธุ์

อาคารพักอาศัยบางหลังที่อยู่ริมถนนมีการปลูกไม้เลื้อยบริเวณด้านหน้าอาคาร โดยทำเป็นซุ้มไม้เลื้อย และทำรั้วเตี้ยติดกับถนน ที่พบมีการปลูกต้นชบาและบานบุรี

รูปที่ 5.22 ลักษณะพืชพันธุ์ ที่ปลูกบริเวณด้านหน้าของอาคารเก่า บริเวณถนนนเรศดำริห์

ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

กิจกรรมในการใช้ที่ดิน

จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางกายภาพในการใช้พื้นที่บริเวณชุมชนหัวหินเพื่อสนองการท่องเที่ยว โดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมนั้น ทำให้พื้นที่บริเวณชุมชนเก่าหัวหินขาดความเป็นเอกลักษณ์ และความเป็นระเบียบของชุมชนในอดีต

จากการสำรวจพบว่าบริเวณถนนเรศดำริห์ทางตอนใต้ บริเวณตั้งแต่จุดตัดกับถนนดำเนินเกษมจนถึง จุดตัดกับถนนเดชาอนุชิต มีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยวที่หนาแน่น เป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของ ของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ และมีกิจการเกี่ยวกับร้านอาหาร บาร์และร้านขายสินค้า เปิด บริการทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่ริมสองฝั่งของถนน โดยเฉพาะตอนกลางคืนจะมีบรรยากาศที่คึกคักรื่นส่ว่าง ไลอวเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวที่มารับประทานอาหาร และเดินจับจ่ายซื้อของจนล้นออกไปใช้พื้นที่ผิวการจราจร เนื่องจากไม่มีบริเวณทางเท้าให้คนเดินและถนนเรศดำริห์เป็นถนนแคบที่ให้รถเข้ามาวิ่งสวนทางกันได้ ทำให้เกิด ปัญหาจราจรติดขัดและเป็นอันตรายแก่คนที่สัญจรไปมาบนถนน

รูปที่ 5.23 ปัญหาของกิจกรรมการใช้ที่ดิน บริเวณถนนเรศดำริห์

ส่วนในบริเวณทางตอนเหนือของถนนเรศดำริห์ ตั้งแต่ถนนเดชาอนุชิตต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณสะพาน ปลูกกิจกรรมต่างๆยังไม่มากเท่ากับบริเวณแรกเนื่องจากบริเวณนี้ยังเป็นย่านพักอาศัยเก่าของชุมชน และร้านค้า ต่างๆก็ไม่ได้เปิดบริการตอนกลางคืน มีเพียงร้านขายอาหารริมทะเลเท่านั้นที่เปิดบริการ ซึ่งใช้พื้นที่เฉพาะบริเวณ ริมทะเล ทำให้บรรยากาศบริเวณถนนเรศดำริห์จึงดูเงียบและไม่คึกคักรื่นเริงเท่าบริเวณแรก

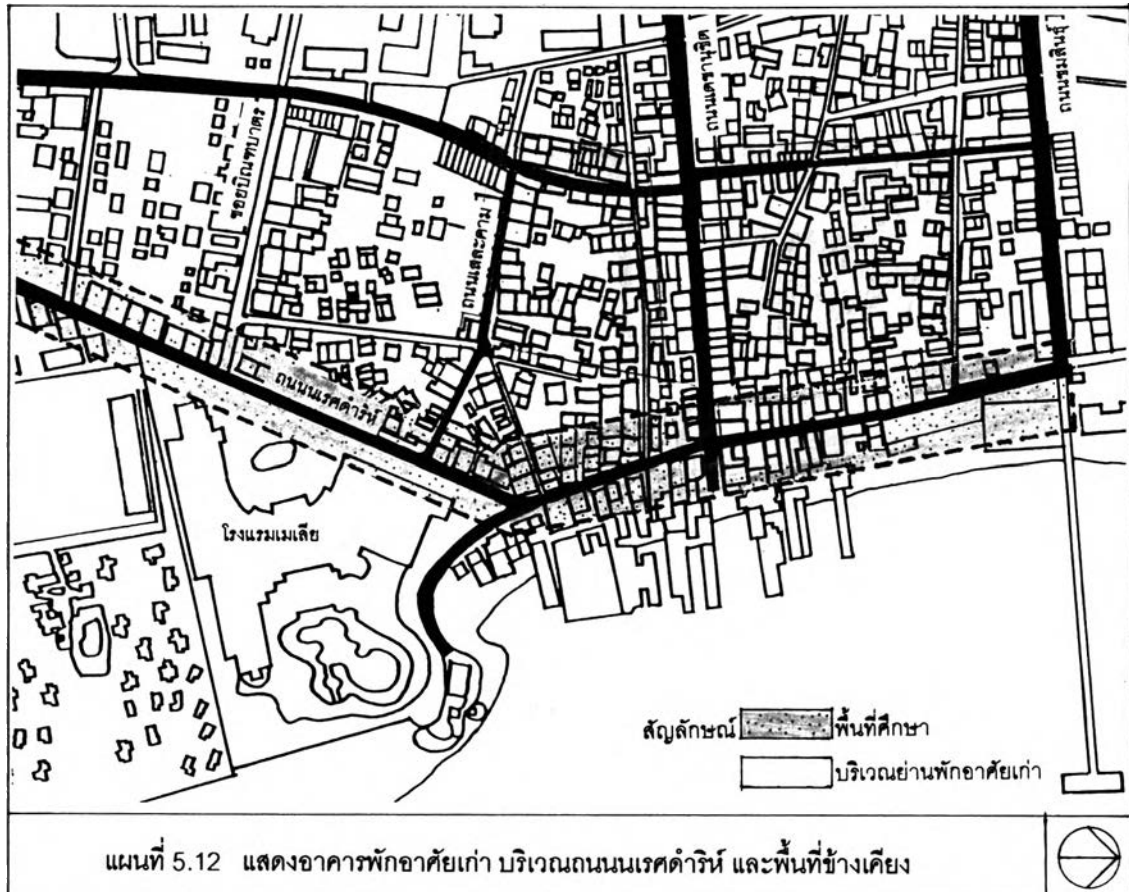
ปัญหาอาคาร

อาคารบ้านพักอาศัยของชุมชนหัวหินบริเวณถนนเรศดำริห์ ที่เป็นบ้านและห้องแถวเก่ายังปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ได้มีการต่อเติมดัดแปลงอาคาร โดยการต่อเติมพื้นที่หน้าร้านบริเวณชั้นล่างเป็นที่โชว์ขายสินค้า การเพิ่มส่วนกันสาดที่เป็นผ้าใบหรือสังกะสี และใช้โครงสร้างใหม่หุ้มทับอาคารเก่า เพื่อทำเป็นป้ายโฆษณาบริเวณชั้นสอง รวมถึงการประดับตกแต่งโดยใช้องค์ประกอบต่างๆ เช่น การใส่ไม้แกะสลักบริเวณชายคาหรือระเบียง ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในด้านของความกลมกลืนและสอดคล้องกับรูปแบบของอาคารเก่าและภาพรวมของพื้นที่ ซึ่งสามารถเห็นการต่อเติมอาคารเก่าได้ทั่วไปในชุมชนหัวหินนอกจากบริเวณถนนเรศดำริห์ เช่น บริเวณถนนดำเนินเกษม และถนนเดชานูชิต เป็นต้น

รูปที่ 5.23 ปัญหาอาคาร บริเวณถนนเรศดำริห์

ส่วนอาคารพักอาศัยที่ยังคงสภาพเดิมและไม่ได้มีการต่อเติมเปลี่ยนแปลงอาคารภายนอกนั้น ยังสามารถพบได้บริเวณตั้งแต่ถนนเดชาบุชิตจนถึงบริเวณพื้นที่เปิดโล่งของถนนนเรศดำรินทร์ แต่ส่วนใหญ่จะพบอยู่บริเวณด้านหลังของอาคารริมถนนนเรศดำรินทร์ และตามตรอกซอยต่างๆที่ยังใช้เป็นที่พักอาศัยอยู่ รวมทั้งบริเวณถนนเสละคามและถนนพูนสุข ซึ่งเป็นย่านชุมชนเก่าแห่งแรกของหัวหินยังมีบ้านเรือนในยุคแรกๆของหัวหินปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง โดยอาคารเก่าบางหลังได้ทำการปรับปรุงและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิม

อาคารพักอาศัยเก่าบริเวณถนนเสละคาม

การก่อสร้างอาคารใหม่บริเวณถนนนเรศดำริห์มีให้เห็นอยู่บ้างประมาณ 10 หลัง โดยที่พบทั้งหมดจะทำการก่อสร้างทางด้านฝั่งตะวันตกของถนน เนื่องจากพื้นที่ทางด้านตะวันออกด้านที่ติดชายทะเลเป็นที่ดินที่ไม่มีโฉนด เป็นทรัพย์สินของกรมเจ้าท่า ซึ่งไม่สามารถสร้างอาคารใหม่ได้ ทำให้มีเพียงการต่อเติมและปรับปรุงอาคารเท่านั้น ประกอบกับกฎหมายควบคุมสิ่งแวดล้อมและกฎหมายควบคุมการก่อสร้าง ที่มีการกำหนดความสูงและระยะร่นของอาคารที่อยู่ริมทะเล ทำให้อาคารที่ก่อสร้างใหม่จะมีความสูงไม่เกิน 6 เมตร

การก่อสร้างอาคารใหม่ที่สูงเกิน 2 ชั้น จะมีอยู่มากบริเวณถนนนเรศดำริห์ทางตอนใต้ ตั้งแต่บริเวณหัวหินบารชาจนถึงถนนเดชาอนุชิต โดยมีจำนวน 4 หลัง ที่มีลักษณะเป็นอาคารสูง 3 ถึง 5 ชั้น โดยมีการก่อสร้างก่อนที่จะมีการกำหนดกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบกิจการเกี่ยวกับ ร้านอาหาร ร้านตัดเสื้อ ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายเครื่องประดับและเครื่องหนัง โรงแรมขนาดเล็ก ตลอดจนร้านอาหารและบาร์ที่เปิดเฉพาะตอนกลางวัน ตั้งแต่ 5 โมงเย็นเป็นต้นไป

แผนที่ 5.13 แสดงตำแหน่งอาคารสูง บริเวณถนนนเรศดำริห์

อาคารสูงบริเวณถนนนเรศดำริห์ ช่วงพื้นที่เปิดโล่งถึงสะพานปลา

โรงแรมเมเลีย หัวหิน เป็นโรงแรมขนาดใหญ่ ที่สร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530-2534 มีความสูงประมาณ 18 ชั้น ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่มาก และส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพในด้านของภูมิทัศน์ของชุมชนหัวหินอย่างรุนแรง

อาคารที่ก่อสร้างใหม่เหล่านี้ไม่ได้คำนึงถึงความสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรวม ทั้งในเรื่องรูปแบบ สัดส่วนความสูงของอาคาร ซึ่งลักษณะของอาคารที่มีความสูงตั้งแต่3-5ชั้นจะมีรูปแบบและลักษณะเหมือนตึกแถวโดยทั่วไป ส่วนโรงแรมเมเลีย นั้นนอกจากขนาดและความสูงของอาคารที่มากเกินไป รูปแบบอาคารก็มีลักษณะที่ไม่ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและรูปแบบอาคารประเภทเดียวกันในพื้นที่ เช่นโรงแรมรถไฟหัวหินซึ่งมีรูปแบบและการก่อสร้างอาคาร ให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของโดยไม่ทำให้ทัศนียภาพของชุมชนโดยรวมเสียไป

ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันออกด้านที่ติดชายทะเล ตลอดแนวถนนนครดำริห์ มีการต่อเติมและปรับปรุงร้านขายอาหารริมทะเลโดยทำการต่อเติมรูก้ำลงไปในชายหาดสาธารณะ ก่อให้เกิดปัญหาทางสภาพแวดล้อมและปัญหาทัศนียภาพแก่ชายหาดในบริเวณนี้ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวและพักผ่อนตากอากาศได้ในปัจจุบัน

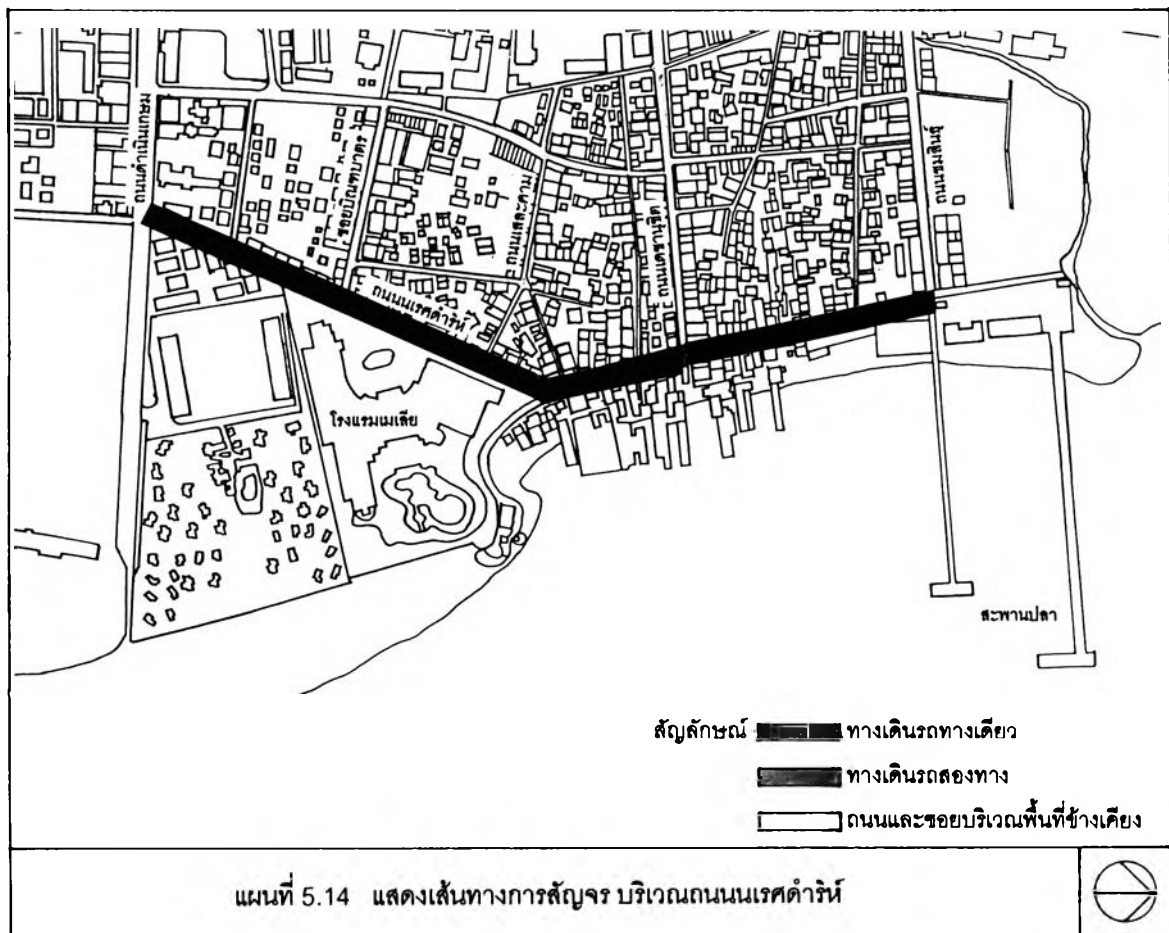

รูปที่ 5.24 ร้านอาหารที่ต่อเติมรูก้ำบริเวณพื้นที่ชายหาด

ระบบการสัญจร

ถนนเรศดำริห์เป็นถนนที่ค่อนข้างแคบ มีความกว้างประมาณ 4-5 เมตร รถยนต์สามารถวิ่งสวนได้ในบางช่วงของถนนเท่านั้น จึงมีการเดินรถเป็น 2 แบบคือ

- จากบริเวณทางด้านเหนือของถนนตั้งแต่จุดตัดกับถนนชมสินธุ์ลงมาทางใต้จนถึงจุดตัดกับถนนเดชาอนุชิตให้เป็นทางเดินรถทางเดียวโดยมาจากถนนชมสินธุ์ เนื่องจากผ่านบริเวณย่านชุมชนเก่า รถยนต์จึงไม่สามารถวิ่งสวนกันได้ บริเวณนี้มีปัญหาการจราจรบ้างแต่ไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่มาจากรถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการของร้านอาหารทะเลที่มีอยู่หลายร้าน ซึ่งทางร้านได้เตรียมที่จอดรถไว้บ้าง แต่ในช่วงวันหยุดหรือช่วงเทศกาลที่มีคนเข้ามาใช้บริการมากจนทำให้ที่จอดรถไม่เพียงพอและเกิดปัญหาการจราจรได้เช่นกัน
- จากบริเวณตั้งแต่จุดตัดกับถนนเดชาอนุชิตลงไปทางใต้จนถึงจุดตัดกับถนนดำเนินเกษม เป็นทางเดินรถสองทางแต่รถสวนกันได้อย่างลำบากเพราะถนนค่อนข้างแคบ ประกอบกับบริเวณช่วงนี้เป็นแหล่งย่านการพาณิชย์ที่คึกคักตลอดทั้งวัน จะมีนักท่องเที่ยวเดินอยู่บนถนนจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันไม่ได้มีทางคนเดินเพราะเนื่องจากร้านค้าต่างๆได้สร้างติดแนวของถนน ทำให้คนที่สัญจรจึงต้องใช้ถนนเป็นทางสัญจรด้วยเช่นกัน ทำให้เกิดปัญหารถติดขัด โดยเฉพาะช่วงวันหยุดและช่วงเทศกาลที่คนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ถนนนเรศดำริห์มีซอยที่สามารถต่อเชื่อมกับถนนอื่นๆได้ เช่น ซอยบดินบาตย์ที่ไปทะลุกับถนนพูลสุข หรือถนนเสละคามที่ไปทะลุกับถนนพูลสุขเช่นกัน แต่ซอยหรือถนนดังกล่าวเป็นซอยที่ค่อนข้างแคบกว้างประมาณ 3-4 เมตร รถยนต์สามารถวิ่งเข้าไปได้แต่ไม่ค่อยสะดวก เนื่องจากเป็นถนนสายเก่าของชุมชนมาตั้งแต่อดีต ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะใช้ รถมอเตอร์ไซด์ จักรยานยนต์ และรถสามล้อ ในการสัญจรมากกว่า ตลอดแนวถนนถนนนเรศดำริห์จะมีซอยที่เข้าไปสู่ย่านพักอาศัยของคนในชุมชนโดยรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้อีก 6 ซอย ซึ่งบางซอยเป็นซอยตันและบางซอยก็สามารถเดินทะลุไปสู่ถนนพูลสุขและถนนเดชาอนุชิตได้

เนื่องจากถนนนเรศดำริห์เป็นถนนที่ค่อนข้างแคบจึงไม่สามารถจอดรถบริเวณถนนได้ ที่จอดรถสาธารณะจะอยู่บริเวณถนนสายอื่นที่ต่อเนื่องกับถนนนเรศดำริห์ ได้แก่ ถนนชมสินธุ์ ถนนเดชาอนุชิต และถนนดำเนินเกษมซึ่งจะมีที่จอดรถที่มีบริเวณกว้าง อยู่หน้าหัวหินบาร์ซาร์และโรงแรมรถไฟ ส่วนที่จอดรถบริเวณพื้นที่ถนนนเรศดำริห์มีเพียงบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ และบริเวณที่โล่งว่างของร้านอาหารทะเลเท่านั้น

รูปที่ 5.25 ปัญหาการจราจรและที่จอดรถ บริเวณถนนนเรศดำริห์

แม้ว่าปัจจุบันทางเทศบาลได้ทำการปรับปรุงถนนและทางเท้าบริเวณซอยทางเข้าย่านพักอาศัยโดยทำเป็นพื้นคอนกรีตอย่างดีแล้ว แต่ก็ยังมีบางช่วงที่ยังเป็นหลุมเป็นบ่ออยู่ โดยเฉพาะถนนถนนนเรศดำริห์ที่มีรถยนต์สัญจรไปมาตลอดทั้งวันทำให้เกิดความเสียหายกับสภาพถนนและฝาท่อระบายน้ำซึ่งอยู่บนพื้นผิวจราจร ประกอบกับอาคารบ้านเรือนที่อยู่ริมถนนมีการต่อเติมพื้นที่หน้าอาคารซึ่งอยู่ติดกับถนนเพื่อที่จะประกอบกิจการต่างๆ และการจอดรถบนช่องทางจราจร ทำให้พื้นที่ของถนนไม่สามารถขยายได้และบางส่วนได้ล้ำเข้ามาในบริเวณพื้นผิวจราจรซึ่งเป็นปัญหากับผู้สัญจรไปมาและการเดินทางในบริเวณถนนสายนี้

ที่โล่งว่าง

จากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นอกจากอาคารพักอาศัยเก่าจะถูกรื้อและเปลี่ยนเป็นอาคารแบบใหม่ที่สนองกิจการทางการท่องเที่ยวแล้ว พื้นที่ว่างซึ่งแต่เดิมอาจเป็นบริเวณของบ้านหรือที่ว่างสาธารณะก็ถูกจับจองและสร้างเป็นอาคารสมัยใหม่เพื่อทำกิจการต่างๆ ส่วนที่ว่างที่เหลือในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นของร้านอาหารริมทะเล ที่จะต้องมีที่สำหรับจอดรถยนต์เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าที่มีใช้บริการ ซึ่งจะมีรถมาจอดตั้งแต่ตอนบ่ายเป็นต้นไป ส่วนเวลาอื่นนั้นก็ไม่ได้ใช้ทำประโยชน์อะไร ซึ่งพื้นที่ว่างเหล่านี้บางส่วนเป็นการรื้อบ้านพักอาศัยออกเพื่อทำเป็นลานจอดรถ

แผนที่ 5.15 แสดงตำแหน่งพื้นที่ว่าง บริเวณถนนนเรศดำริห์ และพื้นที่ข้างเคียง

ที่ว่างบริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณ เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่ยังคงเหลืออยู่บริเวณถนนนเรศดำริห์ สภาพโดยทั่วไปได้รับการปรับปรุงในระดับหนึ่ง มีที่จอดรถยนต์บริเวณด้านหน้า และมีทางเดินเลาะขอบหินไปสู่บริเวณศาลเจ้าซึ่งเป็นจุดชมวิวที่ดึงดูดหนึ่ง มีอนุสาวรีย์ของ โผน กิ่งเพชร ตั้งอยู่บริเวณขอบหิน แต่ไม่สามารถเดินลงไปได้จากติดเขตที่ดินของทางโรงแรมเมเลีย ที่สร้างกำแพงสูงกั้นไว้ ประกอบกับบริเวณทางเข้าสู่พื้นที่ส่วนนี้อยู่ในที่ลับตา เนื่องจากต้องเดินเลาะตามแนวเขตของกำแพงโรงแรมคนทั่วไปจึงไม่ค่อยสังเกต

เห็นและไม่มีป้ายหรือสัญลักษณ์บอกทาง ทำให้พื้นที่ว่างบริเวณนี้จึงไม่ค่อยมีคนรู้จักและเข้ามาพักผ่อนเท่าที่ควร นอกจากคนในพื้นที่หรือคนที่ต้องการมาสักการะบูชาศาลเจ้า

พื้นที่ว่างบริเวณหน้าวัดอัมพารามบนถนนพหลุสุข เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่นอกขอบเขตการศึกษา แต่มีความต่อเนื่องกับบริเวณถนนเรศดำริห์ เนื่องจากเป็นสนามเด็กของชุมชน แต่ปัจจุบันมีสภาพที่ทรุดโทรม ไม่ได้บำรุงรักษา และเป็นที่ตั้งขายของประเภทหาบเร่แผงลอย และคิวของสามล้อถีบ ส่วนอาคารบ้านเรือนบริเวณรอบๆ สนามเด็กเล่นนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นร้านอาหาร เกสเฮาส์ บาร์และ ไนท์คลับไปเกือบหมดแล้ว

พื้นที่ว่างบริเวณหน้าศาลเจ้า

พื้นที่ว่างบริเวณที่จอดรถของร้านอาหาร

รูปที่ 5.26 ปัญหาการใช้ที่ว่าง บริเวณถนนเรศดำริห์

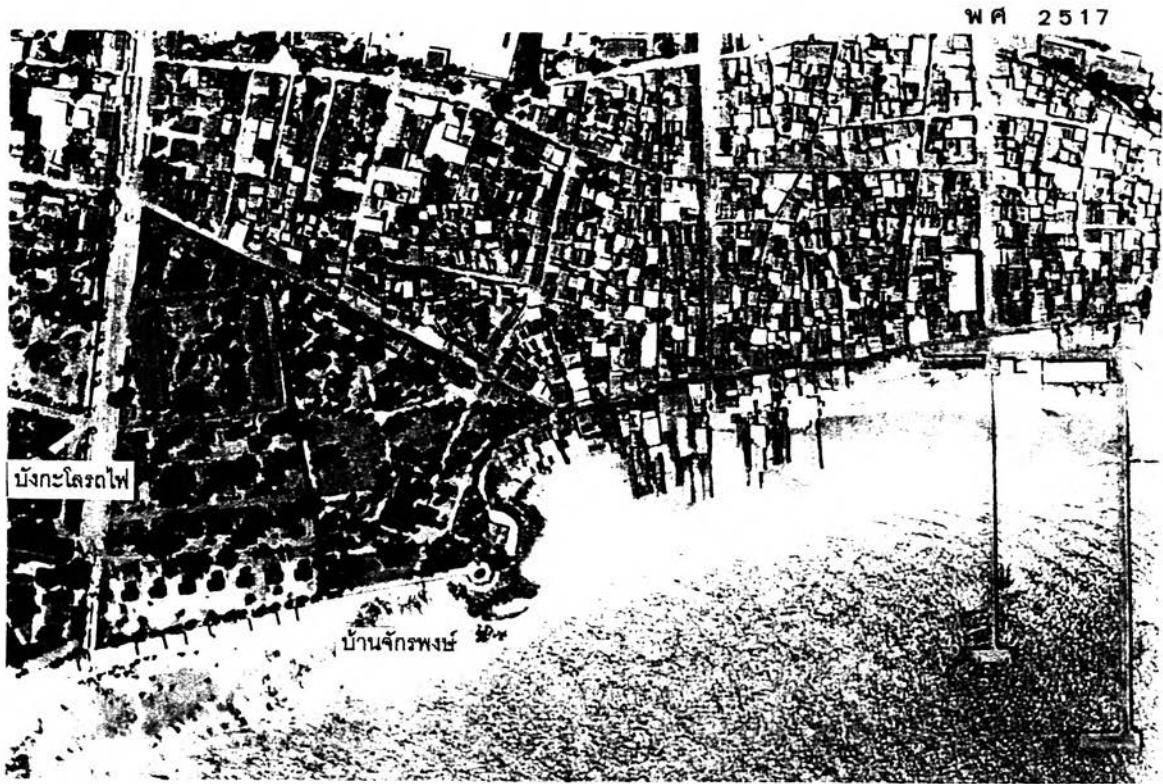
ภูมิทัศน์โดยรวม

สภาพภูมิทัศน์โดยรวมของพื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก โดยสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพโดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารสูงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งเป็นการทำลายภูมิทัศน์ของย่านชุมชนเก่าแห่งนี้ โดยเฉพาะเส้นขอบของชุมชน และการสร้างอาคารยื่นออกไปในทะเลและชายหาด เพื่อทำเป็นร้านอาหารและที่พักแก่นักท่องเที่ยววนนอกจากเป็นการรुकล้ำที่สาธารณะแล้ว สิ่งก่อสร้างเหล่านี้ยังทำลายสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดให้เสื่อมโทรมลงและเกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู

จากการสำรวจภายในพื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ตลอดเส้นทาง พบว่าสภาพภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณสะพานปลาจนถึงซอยทางเข้าศาลเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อสมบูรณียังไม่มีปัญหามากเท่ากับบริเวณโรงแรมเมเลียจนไปสุดที่บริเวณจุดติดกับถนนดำเนินเกษม ที่มีอาคารสร้างโรงแรมขนาดใหญ่และอาคารสูงและมีพื้นที่เปิดโล่งของโรงแรมทางด้านหน้า ทำให้ลักษณะและบรรยากาศของถนนนครดำริห์ที่เป็นถนนแคบนั้นหายไป ส่วนบริเวณทางด้านเหนือของถนนนครดำริห์ ซึ่งแม้ว่าจะมีอาคารสูงอยู่บ้างแต่ลักษณะของถนนที่ยังแคบเหมือนเดิมทำให้การมองเห็นอาคารนั้นจะสังเกตเห็นประมาณ 2 ชั้นแรก ประกอบกับอาคารร้านค้าเก่าที่ตั้งอยู่ทั้งบริเวณทั้งสองฝั่งของถนนยังคงมีสภาพไม่ต่างไปจากอดีต มีเพียงการต่อเติมหรือตกแต่งอาคารให้เข้ากับยุคสมัยเท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นที่รื้อและสร้างใหม่เหมือนอาคารส่วนใหญ่บริเวณโรงแรมเมเลีย ทำให้พื้นที่บริเวณนี้ยังคงมีบรรยากาศเก่าที่เป็นเอกลักษณ์ของย่านชุมชนเก่าหลงเหลืออยู่ และเป็นพื้นที่ที่ต่อเนื่องกับย่านพักอาศัยเก่าทางด้านตะวันตกของถนนนครดำริห์ซึ่งยังมีสภาพของชุมชนและบรรยากาศแบบเก่าเหลืออยู่ด้วย

รูปที่ 5.27 ทัศนียภาพโดยรวมของพื้นที่ศึกษา มองจากสะพานปลา

รูปที่ 5.27 ภาพถ่ายเปรียบเทียบการใช้ที่ดิน บริเวณชุมชนเก่าหัวหินระหว่าง พ.ศ. 2517 กับ พ.ศ. 2539

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

บริเวณถนนนครดำริห์เป็นพื้นที่ที่รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในอัตราที่สูง ทำให้มีการปลูกสร้างอาคารเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ระบบสาธารณูปโภคที่รองรับไม่ทันต่อการเจริญเติบโตของพื้นที่ และไม่มีแผนการระบายน้ำของเมืองที่ดีพออย่างต่อเนื่อง ทำให้มีปล่องน้ำทิ้งลงทะเลโดยไม่ผ่านการบำบัด โดยเฉพาะบริเวณชุมชนสมอเรียง ตั้งแต่องค์การสะพานปลาถึงจรดเขตโรงแรมเมเลีย ผลที่ตามมาคือการทำลายสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายหาดให้เสื่อมโทรมลงและเกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู

การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ให้มีความสว่างที่เพียงพอก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยวในการสัญจรไปมาในเวลากลางคืนโดยเฉพาะย่านชุมชนเก่าบริเวณถนนนครดำริห์ ที่มีตรอกและซอกซอยต่างๆอยู่มากซึ่งในปัจจุบันยังไม่เพียงพอและทั่วถึง และความไม่เรียบร้อยของการติดตั้งสายไฟก็มีส่วนที่ทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดูและอาจก่อให้เกิดอันตรายขึ้นด้วย

การเก็บขยะมูลฝอยบริเวณถนนนครดำรินั้น ทางเทศบาลก็ได้มีการเก็บกวาดวันละ 2-3 เที่ยวต่อวัน แต่เนื่องจากเป็นย่านการท่องเที่ยวที่หนาแน่น ทำให้มีขยะค่อนข้างมากกว่าปกติ ซึ่งทางเทศบาลเองสามารถเก็บขยะได้ประมาณ 60% ของจำนวนขยะทั้งหมด ประกอบกับขาดความร่วมมือจากประชาชนและนักท่องเที่ยวในการช่วยกันรักษาความสะอาด ทำให้เกิดความสกปรกของพื้นที่ทั้งบริเวณที่รองรับขยะ ตามถนนและชายหาด

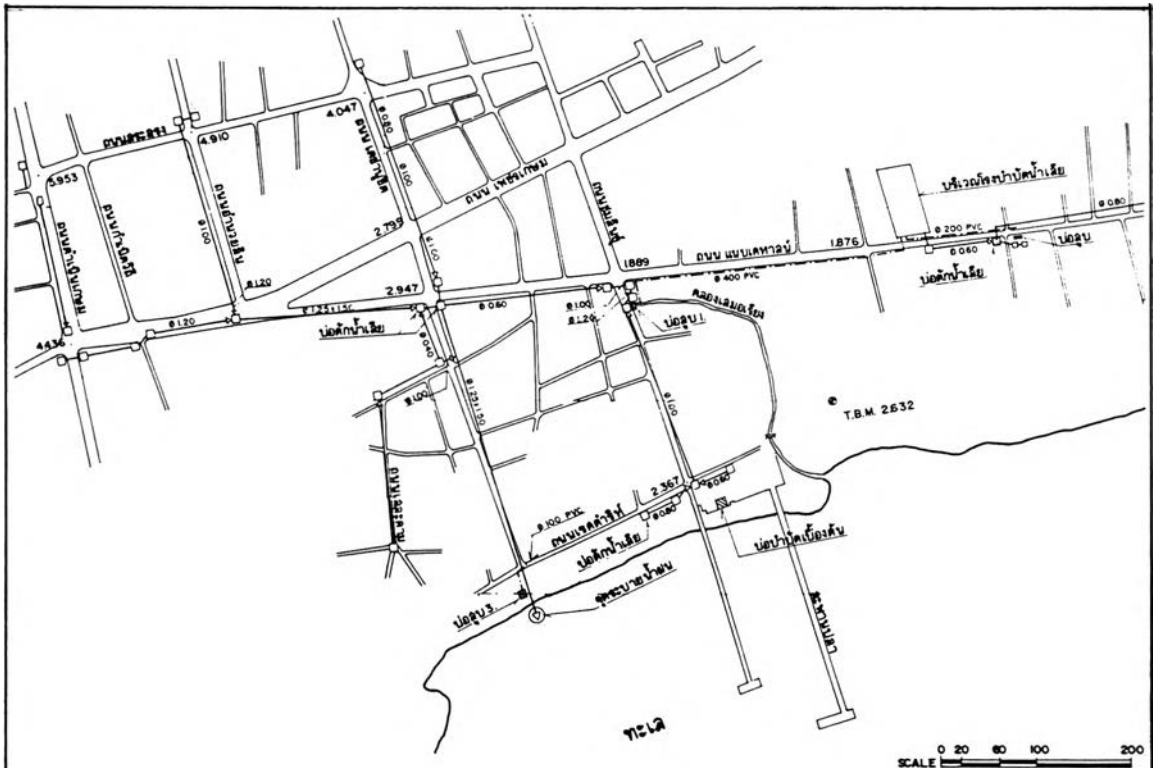
การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียในปัจจุบัน ทางเทศบาลตำบลหัวหินได้ดำเนินการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลหัวหิน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยในระยะที่ 1 นั้นได้ทำการก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ.2534 และได้ดำเนินการก่อสร้างเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2535 ซึ่งสามารถบำบัดน้ำเสียได้ 4,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยครอบคลุมพื้นที่ในเขตชุมชนหนาแน่นตั้งแต่เขตพระราชวังไกลกังวลจนถึงโรงแรมโซฟิเทลและบริเวณชายหาดจรดทางรถไฟ ซึ่งปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียลงสู่ทะเลได้ดีกว่าในอดีตมาก

รูปที่ 5.28 ปัญหาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

พื้นที่บริเวณสะพานปลา

ที่มา : เทศบาลหัวหิน , 2534

แผนที่ 5.16 แสดงระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ระยะที่ 1

การประเมินคุณค่า

1. สรุปความสำคัญของพื้นที่

พื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญของชุมชนหัวหิน เนื่องจากเป็นพื้นที่แห่งแรกที่มีการก่อตั้งชุมชนหัวหินขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.2377 และได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของชุมชนเรื่อยมา จนกระทั่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยเก่าและย่านการพาณิชย์ที่รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญของหัวหินแห่งหนึ่งในปัจจุบัน

สภาพที่ตั้งของพื้นที่ ซึ่งอยู่ติดชายฝั่งทะเลทางด้านทิศตะวันออกตลอดแนวของถนนนเรศดำริห์ และมีอาคารบ้านเรือนเก่าเรียงรายตลอดแนวทั้งสองฝั่งของถนน เป็นลักษณะภาพรวมของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ที่สมควรได้รับการเก็บรักษาไว้ ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่มีความเชื่อเพื่อเมื่อแม่ และเป็นมิตรต่อกันทั้งกับคนในชุมชนด้วยกัน และกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอย่างดี ก็ยังคงสามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพอย่างรวดเร็วของพื้นที่บริเวณนี้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วได้อย่างเพียงพอ ทำให้ลักษณะภาพรวมของชุมชนบริเวณถนนนเรศดำริห์ที่เป็นเอกลักษณ์หายไปบางส่วน แต่ก็ยังมีพื้นที่ที่ยังคงมีบรรยากาศและลักษณะของสถาปัตยกรรมของอาคารเก่าหลงเหลืออยู่บ้างบนพื้นที่ถนนสายนี้ ที่สมควรรับดำเนินการในการเก็บรักษาและอนุรักษ์อาคารเก่าและภาพรวมของชุมชนหัวหินบริเวณถนนนเรศดำริห์ให้คงอยู่ต่อไป

สภาพพื้นที่บริเวณถนนนเรศดำริห์ในปัจจุบัน
แสดงให้เห็นถึงอาคารเก่าในพื้นที่และอาคารขนาดใหญ่ที่สร้างขึ้นมาใหม่

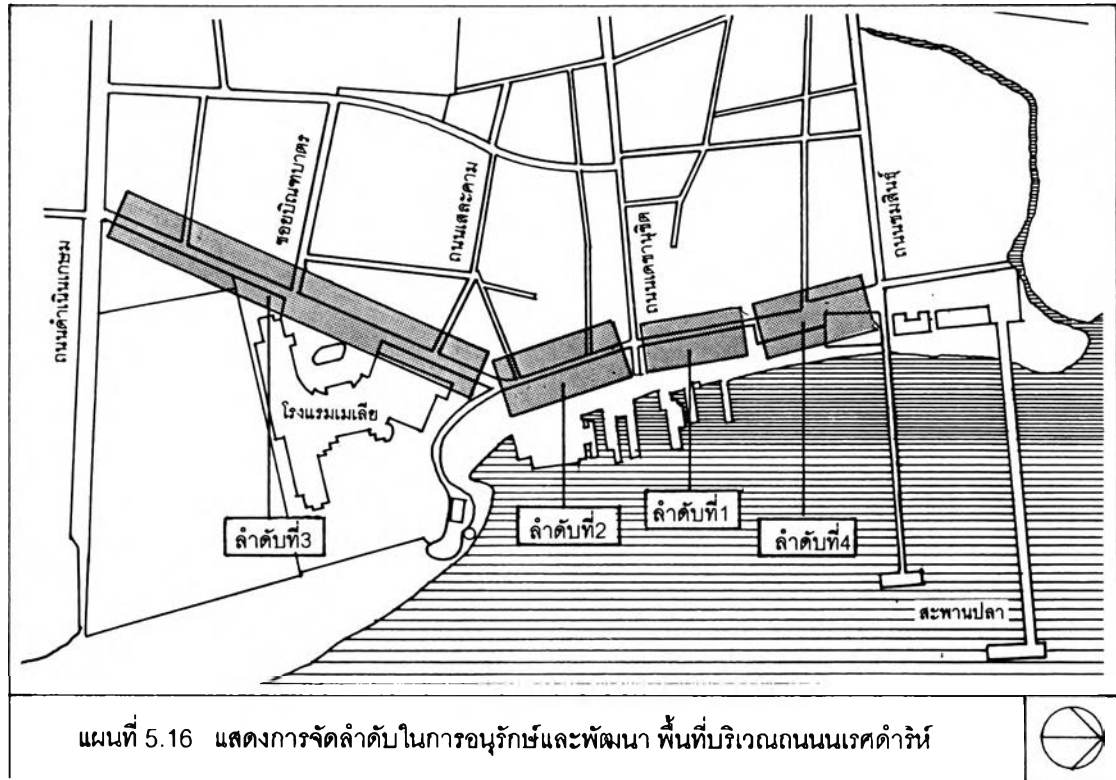
1. การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ ในการอนุรักษ์และพัฒนา

ในการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนในการอนุรักษ์และพัฒนา พื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ นั้น ได้เรียงลำดับความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนา ไว้ดังนี้

1. การอนุรักษ์อาคารเก่าในพื้นที่ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และลักษณะบรรยากาศของชุมชนเก่า
2. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยของอาคารเก่า และการสร้างอาคารใหม่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนเก่า
3. การจัดระเบียบพื้นที่ ในการใช้ที่ดินในส่วนต่างๆ ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนเก่า
4. การพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ในการใช้ที่ดิน และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่

จากการสำรวจ และแบ่งลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณถนนนครดำริห์ ตั้งแต่บริเวณจุดตัดกับถนนดำเนินเกษมจนถึงสะพานปลา ได้เป็น 4 ส่วน ตามลักษณะทางกายภาพของการใช้ที่ดินแตกต่างกัน ได้จัดจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ ได้ดังต่อไปนี้ คือ

- **ลำดับที่ 1** พื้นที่บริเวณที่ 3 ตั้งแต่ถนนเดชานูชิตจนถึงบริเวณพื้นที่เปิดโล่ง
เป็นพื้นที่ที่มีอาคารพักอาศัยเก่าเหลืออยู่มาก ซึ่งยังคงลักษณะและบรรยากาศของชุมชนเก่าอยู่ ควรกำหนดให้มีการอนุรักษ์รูปแบบอาคารภายในพื้นที่บริเวณนี้เป็นลำดับแรก ซึ่งอาจจะรวมถึงพื้นที่บริเวณด้านในของถนนนครดำริห์ด้วย ที่ยังมีอาคารพักอาศัยเก่าหลงเหลืออยู่มาก
- **ลำดับที่ 2** พื้นที่บริเวณที่ 2 ตั้งแต่โรงแรมเมเลียจนถึงจุดตัดกับถนนเดชานูชิต
เป็นพื้นที่ที่มีการต่อเติมและดัดแปลงอาคารเก่าเพื่อประกอบกิจการการท่องเที่ยว รวมถึงร้านอาหารและบ้านพัก ที่สร้างยื่นลงไปบนทะเล ควรทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารเก่าที่ทำการต่อเติม โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ให้มีรูปแบบที่เหมาะสมและคำนึงถึงรูปร่างและสัดส่วนของอาคารเดิมไว้
- **ลำดับที่ 3** พื้นที่บริเวณที่ 1 ตั้งแต่จุดตัดกับถนนดำเนินเกษมจนถึงสุดโรงแรมเมเลีย
เป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพมากที่สุด ควรมีการจัดระเบียบพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับกิจกรรมและภาพรวมของพื้นที่ บริเวณถนนนครดำริห์
- **ลำดับที่ 4** พื้นที่บริเวณที่ 4 ตั้งแต่บริเวณพื้นที่เปิดโล่งจนถึงสะพานปลาตัดกับถนนชมสินธุ์
ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่งที่ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ควรมีการจัดระเบียบพื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดถนน โดยคำนึงถึงภาพรวมของพื้นที่ ให้ยังคงลักษณะและบรรยากาศเดิมของชุมชนไว้

แผนที่ 5.16 แสดงการจัดลำดับในการอนุรักษ์และพัฒนา พื้นที่บริเวณถนนนเรศดำรินทร์

3. ศักยภาพในการอนุรักษ์

กฎหมาย นโยบาย และสภาพทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการอนุรักษ์

จากการพัฒนาทางด้านกายภาพอย่างรวดเร็ว ทำให้หัวหินความเจริญเติบโตแบบไม่มีทิศทาง มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินโดยไม่มีผังเมืองรวม เกิดโครงการต่างๆขึ้นทั่วไปในชุมชนหัวหิน และได้ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมไปมากกว่ายุคที่ผ่านมา ตัวเมืองเริ่มมีการสร้างอาคารสูง อาคารพักอาศัยและอาคารพาณิชย์ เก่าถูกรื้อทิ้ง มีการสร้างอาคารใหม่ที่มีรูปแบบเหมือนอาคารพาณิชย์ทั่วไปในกรุงเทพฯ และมีร้านค้าที่มีสาขามาจากกรุงเทพฯ หรือ ร้านอาหารประเภท ฟาสต์ฟู้ด เช่น ร้านพิซซ่า และร้านไอศกรีมจากต่างประเทศ มาเปิดในตัวเมืองหัวหิน ตลอดจนพื้นที่บริเวณถนนนเรศดำรินทร์

ในช่วงปี พ.ศ.2535 มีการออกกฎหมายควบคุมสิ่งแวดล้อม และกฎหมายควบคุมการก่อสร้าง ความสูงและระยะร่นของอาคารที่อยู่ริมทะเล ประกอบกับ การออกผังเมืองรวม และเขตพื้นที่พิเศษ เช่น เขตวังไกลกังวล ที่ต้องมีการควบคุมเฉพาะอีกด้วย ดังนั้น โครงการต่างๆจึงต้องมีการถอยร่นอาคารเข้าไปในที่ดินและมีความสูงตามที่กฎหมายกำหนด โดยอาคารที่จะสร้างใหม่ที่อยู่ห่างจากทะเลไม่เกิน 50 เมตรห้ามมีความสูงเกิน 6 เมตร และต้องเป็นอาคารเดี่ยว ส่วนอาคารที่สร้างถัดเข้าไปแต่ไม่เกิน 150 เมตรจากชายทะเลห้ามสร้างสูงเกิน 12 เมตร รวมทั้งห้ามสร้างห้องแถวและตึกแถวในพื้นที่บริเวณนี้ด้วย ทำให้ นักลงทุนและเจ้าของอาคารเก่าจึงเริ่มหันมาสนใจการปรับปรุง ดัดแปลง และต่อเติมอาคารริมทะเลเพื่อทำธุรกิจแทน เช่น เกสท์เฮ้าส์ และร้านอาหาร แต่ก็ไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและคุณค่าของอาคารเก่าเท่าที่ควร

ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2542 เกิดวิกฤตการณ์ต่างๆตั้งแต่เหตุการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซีย สืบเนื่องมาจนถึงช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาการใช้ที่ดินด้วย แต่ปัจจุบันก็ยังมีภารกิจสร้างอาคารใหม่และการดัดแปลงอาคารพักอาศัยเก่าเพื่อรองรับกิจการท่องเที่ยวอยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากมายอย่างที่ผ่านมามีในอดีต

จากการศึกษาเกี่ยวกับแผนการพัฒนาเทศบาลหัวหินพบว่า ทางเทศบาลได้มีแผนและทำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยศึกษาจากปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน โดยแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวหิน ประจำปี 2543 ได้มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนหัวหินให้เป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและคงเอกลักษณ์เมืองท่องเที่ยวแห่งแรกของประเทศไทย ที่จะสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน

จากการศึกษานโยบายของทางหน่วยงานต่างๆของภาครัฐในช่วงปี พ.ศ.2535-2542 พบว่าได้มีความพยายามที่จะเก็บรักษาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชนหัวหินให้คงอยู่ โดยการกำหนดเป็นแผนการพัฒนาต่างๆให้สอดคล้องกับสภาพการใช้พื้นที่และบทบาทของชุมชนหัวหินที่มีมาตั้งแต่ในอดีต อันได้แก่

นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กำหนดให้หัวหินเป็น “ แหล่งท่องเที่ยวตากอากาศชายทะเลแบบสงบ ” (Non-Active Beach Resort) หรือแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแบบไม่ต้องมีกิจกรรมมากนัก โดยเน้นถึงความสำคัญของการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ในเขตชุมชน โดยได้กำหนดแนวทางของการพัฒนารักษาสภาพชุมชนท่องเที่ยวหัวหิน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เมืองหัวหินเป็นเมืองที่มีศักยภาพสูงสุดในด้านการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเป็นธรรมชาติและคงเอกลักษณ์เมืองท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยเฉพาะการปรับปรุงพื้นที่บริเวณริมชายหาดหัวหิน และการเพิ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นที่สำหรับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมาใช้ประโยชน์ได้

ที่สำคัญคือ นโยบายและข้อเสนอแนะจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตามแผนพัฒนาฉบับที่ 8 มีส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนหัวหินให้มีแนวโน้มไปในทางอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น จากการวางแผนและการพัฒนาและกลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ที่สนับสนุนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถาน และอาคารสถาปัตยกรรม และการพัฒนาที่นำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาสิ่งต่างๆของอนุชนรุ่นหลังไว้ด้วย

ซึ่งนโยบายต่างๆที่กล่าวมา จะเป็นพื้นฐานในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณย่านชุมชนหัวหินในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของพื้นที่ เพื่อเป็นการควบคุมรูปแบบการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นการสร้างสรรงานสถาปัตยกรรมที่เคารพรักษาเอกลักษณ์และบรรยากาศของท้องถิ่น โดยสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ความคิดเห็นของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวต่ออาคารอนุรักษ์

สำหรับความคิดเห็นของคนในชุมชนต่ออาคารอนุรักษ์นั้นยังไม่ชัดเจนนัก ที่จะต้องการเก็บอาคารเก่าไว้ แต่เนื่องจากกฎหมายที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารที่ไม่สามารถสร้างอาคารใหม่ให้มีพื้นที่เท่าอาคารเก่าได้ รวมถึงอาคารส่วนใหญ่เจ้าของอาคารเป็นลูกหลานที่อยู่อาศัยกันมาหลายรุ่นจึงเกิดความรักและหวงแหนและไม่ต้องการรื้อทิ้งหรือขายต่อ จึงมีเพียงการใช้เช่าและปรับปรุงอาคารเพื่อทำเป็นร้านขายของหรือร้านอาหาร โดยนำอาคารพักอาศัยเก่ามาดัดแปลงพื้นที่ด้านใน ซึ่งส่วนใหญ่จะทำเป็นร้านอาหาร ที่ยังคงลักษณะรูปร่างอาคารเก่าเอาไว้ การต่อเติมก็มีเพียงการเพิ่มพื้นที่ว่างระหว่างอาคารมาปรับปรุงเป็นที่สำหรับรับประทานอาหาร

ส่วนอาคารที่สร้างขึ้นใหม่บางหลังก็พยายามปรับปรุงหน้าร้านให้มีบรรยากาศแบบเก่า เช่น การใช้ระแนงไม้และการทาสีบริเวณด้านหน้าอาคารให้กลมกลืนกับอาคารข้างเคียง ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ชอบบรรยากาศแบบเก่าที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นการลงทุนที่ไม่มากและไม่ขัดกับกฎหมาย โดยสามารถเห็นได้ทั่วไปในพื้นที่ บริเวณ ถนนนครดำริห์ ถนนดำเนินเกษม ถนนเดชาอนุชิต และพื้นที่ริมทะเลที่มีบ้านพักตากอากาศเก่าอยู่ ซึ่งมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนในการอนุรักษ์

สำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลางฝั่งตะวันตก ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2539 พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวบริเวณพื้นที่อำเภอหัวหิน ส่วนใหญ่มีความต้องการให้ปรับปรุงและพัฒนาในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่ให้ดีขึ้น โดยให้มีสถานที่พักผ่อน ที่จอดรถและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ

ซึ่งถ้าการพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สามารถทำรวมกับการอนุรักษ์พื้นที่ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้พื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ เป็นจุดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้เข้ามาเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น

4. สรุปศักยภาพของพื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ในการอนุรักษ์

จากศักยภาพของพื้นที่บริเวณถนนนครดำริห์ และนโยบายต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มีส่วนสนับสนุนการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนแนวความคิดในการอนุรักษ์ในปัจจุบันนั้นไม่ได้เน้นเฉพาะการอนุรักษ์ตัวอาคารเพียงอย่างเดียวแต่คำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆที่นำมาผสมผสานให้สอดคล้องกันเพื่อรักษาสงวนไว้ ได้แก่ พื้นที่ สถาปัตยกรรม สภาพทางสังคม และวัฒนธรรมที่จะแสดงถึงลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้ดำเนินต่อไปอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพต่างๆภายในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นด้วย ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยการกำหนดเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ชุมชน ที่จะเป็นการปรับปรุงพัฒนาสภาพต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การ

อนุรักษ์และสภาพทั่วไปในปัจจุบันให้ดีขึ้น ทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำการอนุรักษ์ให้เหมาะสมกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ซึ่งจากแนวความคิดต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องนี้ จะเป็นพื้นฐานในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณย่านชุมชนหัวหิน ในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของพื้นที่และควบคุมรูปแบบการก่อสร้างอาคารและสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นการสร้างสรรงานสถาปัตยกรรมที่เคารพรักษาเอกลักษณ์และบรรยากาศของท้องถิ่น โดยสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกด้วย